

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง " การสอนวรรณคดีไทยในวิทยาลัยครู กรุงเทพมหานคร " นี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสอนวิชาวรรณคดีไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับต้น ของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องเกี่ยวกับความเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อวิชาวรรณคดีไทย การเรียนการสอนวรรณคดีไทย การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์ การสอน การวัดผล หลักสูตร และแบบเรียนวรรณคดีไทย รวมทั้งศึกษาปัญหาการเรียน การสอน ตลอดจนข้อเสนอแนะของอาจารย์และนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาวรรณคดีไทยในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษานี้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยออกแบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาวรรณคดีไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับต้นของวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร ๖ แห่ง จำนวน ๒๐ คน และออกแบบสอบถามนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับต้นของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครนี้เช่นกัน จำนวน ๓๘๐ คน แบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ แบบให้ตอบโดยเสรี และแบบมาตราส่วนประเมินค่า

แบบสอบถามอาจารย์ได้ถามในคำถามต่อไปนี้

ก. เรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับอาจารย์ เช่นอายุ วุฒิ ประสบการณ์ การทำงาน เป็นต้น

ข. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่มีต่อวิชาวรรณคดีไทย การสอนวรรณคดีไทย การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผล หลักสูตร และแนวการสอน แบบเรียน รวมทั้งปัญหาในด้านต่าง ๆ และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาวรรณคดีไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับต้น

แบบสอบถามนักศึกษา ได้ถามในคำถามต่อไปนี้

ก. ทักษะที่นักศึกษาที่ต่อวิชาภาษาไทย วรรณคดีไทย และอาจารย์ผู้สอน วิชาวรรณคดีไทย

ข. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์ การเรียน การสอน การวัดผล หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียน ปัญหาในด้านต่าง ๆ และข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชา วรรณคดีไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นต้น

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนครบ ๒๐ ชุด และได้รับแบบสอบถามนักศึกษาค้น ๓๖๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘๘ แล้ววิเคราะห์คำตอบ ดังนี้

๑. คิดคำตอบเป็นร้อยละ

๒. หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

๓. หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N}\right)^2}$$

สรุปผลคำตอบของอาจารย์

๑. เรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนวรรณคดีไทย

อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๒๐ คน เป็นหญิง ๑๖ คน เป็นชาย ๔ คน อายุต่ำสุด ๒๓ ปี อายุสูงสุด ๘๒ ปี อายุเฉลี่ย ๓๑.๒๐ ปี มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ๑๓ คน ปริญญาตรีทางวิชาการและวิชาชีพครู ๓ คน ปริญญาตรีทางการศึกษาและประกาศนียบัตรชั้นสูง ๓ คน และปริญญาโททางการศึกษา ๑ คน อาจารย์ดังกล่าวเรียนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาเอก ๑๗ คน และเรียนภาษาไทยเป็นวิชาโท ๓ คน

สอนวรรณคดีมานาน ระยะเวลาต่ำสุด ๒ ปี ระยะเวลาสูงสุด ๑๕ ปี เคยได้รับอนุญาต
 ศึกษาค้นคว้าในประเทศ ๓ คน เคยไปทำงานที่วิทยาลัยครูอื่น ๆ ๑ คน เคยเข้ารับการ
 อบรม ๔ คน อาจารย์มีจำนวนชั่วโมงที่สอนอย่างต่ำสุดสัปดาห์ละ ๗ ชั่วโมง สอน
 สูงสุดสัปดาห์ละ ๑๖ ชั่วโมงเฉลี่ยแล้วคือ ๕ ชั่วโมง วิชาที่สอนคือภาษาไทย ๑, ๒, ๓,
 ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑ การศึกษา ๕ (วิธีสอนภาษาไทยในชั้นประถม) และ
 หนังสือนอกเวลา นอกจากงานสอน อาจารย์ยังมีงานพิเศษอื่น ๆ คือช่วยงานด้านธุรการ
 งานแผนกทะเบียน งานห้องสมุด เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ประจำชั้น งานคานการ
 แนะนำ งานนิเทศการสอน งานคานกิจกรรมเสริมหลักสูตร และสอนแทนผู้อื่น

๒. หัตถ์คดีที่มีต่อการสอนวรรณคดีไทย หลักสูตร และแนะแนวการสอน

วิชาในหมวดภาษาไทย ปรากฏว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐ ชอบสอน
 วรรณคดีไทยมากที่สุด รองลงมาร้อยละ ๒๕.๐๐ ชอบสอนภาษาไทยมากที่สุด และ
 ร้อยละ ๒๐.๐๐ ชอบสอนหลักภาษาไทยมากที่สุด เหตุที่ชอบสอนวรรณคดีไทยนั้น อาจารย์
 ส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๐.๐๐ ชอบสอน เพราะมีความสนใจและรักวรรณคดีไทย รวมทั้งเห็นว่า
 เป็นวิชาที่ให้ความรู้และประโยชน์ ส่วนเหตุผลที่อาจารย์ไม่ชอบสอนวรรณคดีนั้น อาจารย์
 ส่วนใหญ่ ร้อยละ ๓๐.๐๐ ไม่ชอบสอนวิชานี้ เพราะเห็นว่าสอนให้โดยลตามวัตถุประสงค์
 ในหลักสูตรได้ยาก รองลงมาเห็นว่า เนื้อหาล้าสมัยเกินไป และมีอาจารย์ร้อยละ ๑๐.๐๐
 เห็นว่าเป็นวิชาที่นักศึกษาไม่สนใจ และเป็นวิชาที่หาอุปกรณ์ หนังสืออุเทศ และจัดกิจกรรม
 ได้ยาก

คานหลักสูตรวิชาวรรณคดีไทยชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พุทธศักราช
 ๒๕๐๘ อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๑๐๐ เห็นว่ายังไม่เหมาะสม เพราะเหตุผลสำคัญคือเนื้อ
 หาวิชามากเกินไป ทำให้สอนไม่ทัน รองลงมาคือไม่สามารถสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายใน
 หลักสูตรได้ นอกจากนี้แล้วอาจารย์ส่วนใหญ่ยังเห็นว่าหลักสูตรไม่ควรกำหนดคบทอาชยาน
 ให้นักศึกษาของจำ ควรให้นักศึกษาเลือกทองเอง ส่วนหนังสือแนะแนวการสอนวิชาภาษา
 ไทยซึ่งจัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๕.๐๐ เห็นว่าสามารถช่วย

ในการสอนไวยากรณ์ ส่วนความทึคเห็นอื่น ๆ คือ หนังสือแนะแนวตั้งกล่าวมีเนื้อหาบางตอน
ยังไม่ชัดเจน บางตอนมีรายละเอียดมากเกินไปและไม่สามารถปฏิบัติได้

๓. การสอนวรรณคดีไทย

อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๕.๐๐ ตอบว่าทางวิทยาลัยได้มีการเตรียมการ
สอนล่วงหน้าทุกภาค และผู้วางแผนโครงการการสอนวิชาวรรณคดีไทย ได้แก่อาจารย์
ผู้สอนเอง เมื่อได้รับมอบหมายให้สอนแล้วอาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๐๐ ศึกษาหลักสูตร
รวบรวมเนื้อหาเพื่อเตรียมการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในการเตรียมการสอน
อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๕.๐๐ เตรียมเป็นอย่างดี มีอาจารย์เพียงส่วนน้อยร้อยละ ๕.๐๐
ที่ไม่ต้องเตรียม เพราะเคยชินเนื่องจากสอนมานานแล้ว

การจัดลำดับเนื้อหาในการสอนวรรณคดี อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐
เลือกสอนตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน อาจารย์ส่วนน้อยร้อยละ ๒๐.๐๐
สอนเรียงลำดับตามแนะแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ ในการสอนอาจารย์ส่วนใหญ่
ร้อยละ ๕๕.๐๐ เน้นที่สุดในค่านม่งให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย มีอาจารย์
ส่วนน้อยร้อยละ ๑๐.๐๐ ที่เน้นความรู้ความรุ่ ค่านศัพท์ และเนื้อเรื่อง

อาจารย์ส่วนใหญ่มีการติดตามวิธีสอนใหม่ ๆ หรือศึกษาวิธีสอนจากผู้อื่น
เพื่อนำมาดัดแปลงในการสอนของตนเอง เป็นบางครั้ง และมีอาจารย์เพียงส่วนน้อยที่
ติดตามการสอนใหม่ ๆ เป็นประจำ วิธีสอนส่วนใหญ่ที่อาจารย์ส่วนมากใช้ในแต่ละชั่วโมง
ได้แก่การอธิบายเนื้อเรื่อง แล้วมอบหมายให้นักศึกษาคนคว่ำทำรายงาน และยังมีอาจารย์
ส่วนน้อยร้อยละ ๑๕.๐๐ มักอธิบายตามหนังสือแบบเรียน

ค่านการจัดกิจกรรมการสอนวรรณคดีไทย ไม่ปรากฏว่ามีกิจกรรมใดที่
อาจารย์จัดมากครั้งหรือบ่อยครั้งเลย มีเพียงกิจกรรมที่โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์จัดเพียง
บางครั้ง คือแข่งกลุ่มเพื่อทำงาน อ่านทำนองเสนาะ ให้ทำสรุปภาพ ให้ฟังเพลงหรือ

แผนเสียง อภิปราย โต้ว่าที่ แสดงความคิดเห็น เล่านิทาน เล่าเรื่อง และแสดงรูปภาพ กิจกรรมที่จัดบ่อยครั้ง เช่น ให้ทำสมุดรวบรวมศัพท์ การเล่นเกมเกี่ยวกับศัพท์ แสดงละคร แสดงบทบาท เล่นสีกวาหรือทอดคอกสรอย ประกวดโคลงกลอน และอื่น ๆ การแข่งขันทายปัญหา จัดนิทรรศการ ที่บ้านนอกสถานที่ และให้ครูโทรทัศน์ ส่วนกิจกรรมที่ไม่เคยจัดเลยคือ การฉายภาพยนตร์ สไลด์ หรือ ฟิล์มสตริป นอกจากนี้อาจารย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๐.๐๐ ให้คำตอบว่าทางวิทยาลัยมีชุมนุมคนตรีไทยช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาวรรณคดีไทย รองลงมาคือมีชุมนุมภาษาไทย นอกจากนี้มีอาจารย์อีกจำนวนน้อยตอบว่ามี ชุมนุมวรรณศิลป์ ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๕.๐๐ เห็นว่าจะช่วยให้นักศึกษาสนใจเรียนมากขึ้น และได้รับประสบการณ์กว้างขวางขึ้น มีอาจารย์เพียงร้อยละ ๕.๐๐ เห็นว่าให้ผลเช่นเดียวกับการไม่จัดกิจกรรม ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ คือ การจัดกิจกรรมบางที่เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ไรก็ดีหลังจากจัดกิจกรรม อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐.๐๐ วัตถุประสงค์โดยเปิดการอภิปราย อาจารย์เพียงส่วนน้อยร้อยละ ๑๐.๐๐ วัตถุประสงค์การให้ทำข้อสอบหรือแบบฝึกหัด ปัญหาของการจัดกิจกรรมนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๕.๐๐ พบปัญหาการขาดงบประมาณในการใช้จ่าย รองลงมาคือวิทยาลัยขาดอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก แบบเรียนมีเนื้อหามากไป จึงไม่มีเวลาจัดกิจกรรม นอกจากนี้มีปัญหาที่อาจารย์ส่วนน้อยพบคือ การไม่ได้รับความร่วมมือจากอาจารย์อื่น ๆ รวมทั้งนักศึกษาไม่สามารถดำเนินงานในกิจกรรมใดด้วยตนเอง และต้องให้อาจารย์คุมอย่างใกล้ชิด ตลอดเวลา

การใช้อุปกรณ์การสอนวิชาวรรณคดีไทย โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์ใช้อุปกรณ์การสอนเพียงบางครั้งเท่านั้น อุปกรณ์ที่โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์ใช้บางครั้งหรือบางบทเรียนคือหนังสือ เอกสาร เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง และรูปภาพหรือสมุดภาพ อุปกรณ์ที่ใช้น้อยครั้ง คือแผนที่ แผนภูมิ ของจริง หุ่นจำลอง และบัตรคำ อุปกรณ์ที่ไม่เคยใช้เลยคือภาพยนตร์ ภาพนิ่ง สไลด์ และฟิล์มสตริป อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐.๐๐ เห็นว่าการใช้อุปกรณ์จะช่วยให้นักศึกษาสนใจเรียนมากขึ้น และเข้าใจดีขึ้น รองลงมาคือ ช่วยให้สอนได้เร็วขึ้น มีอาจารย์เพียงร้อยละ ๕.๐๐ ที่เห็นว่าการใช้อุปกรณ์ทำให้สอนไม่ทันตาม

หลักสูตรและไคเดลเช่นเดียวกับไม้อุปกรณ์ ส่วนแหล่งที่มาของอุปกรณ์การสอนของอาจารย์
ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๕.๐๐ ไคแกอุปกรณ์การสอนที่มอบหมายให้นักศึกษาทำ อาจารย์เพียง
ส่วนน้อยร้อยละ ๓๐.๐๐ สร้างอุปกรณ์เอง เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ อาจารย์ส่วนใหญ่พบ
ปัญหาสำคัญคือมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ รองลงมาคือไม่มีงบประมาณของวิทยาลัยสำหรับซื้ออุปกรณ์
ขาดเครื่องใช้และวัสดุสำหรับทำอุปกรณ์ ไม่มีเวลาพอที่จะทำอุปกรณ์ และไม่มี ความชำนาญ
ในการใช้อุปกรณ์

ด้านการวัดผล อาจารย์ส่วนใหญ่วัดผลการสอนวรรณคดีไทย โดยรวมคะแนน
เต็มจากการทำงาน คะแนนทดสอบ และคะแนนสอบไล่ อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๐๐
มีความมุ่งหมายเพื่อวัดประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษา และการสอนของอาจารย์
อาจารย์ส่วนน้อย ร้อยละ ๑๕.๐๐ วัดผลเพื่อแบ่งหมู่นักศึกษาตามความสามารถ ส่วน
หมายกำหนดที่จะทดสอบนั้น อาจารย์ส่วนมาก กำหนดไว้ในแผนการสอนระยะยาว มีอาจารย์
เพียงส่วนน้อยที่กำหนดให้มีการทดสอบเมื่อเห็นว่าควรกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจทบทวน
อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่สร้างข้อสอบเอง รองลงมาได้ข้อสอบที่อาจารย์ในหมวดภาษา
ไทยร่วมกันสร้าง มีอาจารย์ส่วนน้อยที่ขอข้อสอบซึ่งหัวหน้าหมวดวิชาสร้าง อาจารย์ส่วน
ใหญ่ร้อยละ ๓๐.๐๐ พบว่าการวัดผลวรรณคดีไทย ช่วยให้ทราบเกี่ยวกับนักศึกษาด้าน
ความรู้ ความเข้าใจเนื้อเรื่อง ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ และการเห็นคุณ
ค่าของวรรณคดี นอกจากจะวัดผลโดยใช้แบบทดสอบแล้ว อาจารย์ส่วนมากร้อยละ ๔๐.๐๐
ยังประเมินผลความเจริญงอกงามด้านวรรณคดีของนักศึกษาโดยสังเกตจากผลงาน เช่น
รายงานและการแต่งคำประพันธ์เป็นต้น อาจารย์ส่วนน้อยร้อยละ ๕๕.๐๐ ใช้วิธีสังเกต
กิริยาท่าทางของนักศึกษา ส่วนปัญหาที่พบในการวัดผล อาจารย์ส่วนใหญ่พบว่า ไม่สามารถ
วัดผลได้ทุกด้านตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รองลงมาคือไม่แน่ใจว่าแบบ
ทดสอบจะวัดผลได้ถูกต้องหรือไม่

๔. แบบเรียนวรรณคดีไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น

อาจารย์ส่วนมากร้อยละ ๔๐.๐๐ เห็นว่าแบบเรียนวรรณคดีไทยนั้น

มีภาพประกอบน้อยเกินไป รองลงมาคือมีคำอธิบายศัพท์น้อยไป และอธิบายไม่ค่อยละเอียด ความคิดเห็นอื่น ๆ คือ พิมพ์สะกดการันต์ผิดพลาด คำานเนื้อหาในแบบเรียน อาจารย์ ร้อยละ ๖๐.๐๐ เห็นว่าเนื้อหาบางเรื่องเก่าเกินไป ควรคัดออก มีอาจารย์เพียงส่วนน้อย ร้อยละ ๕.๐๐ ที่เห็นว่าเนื้อหาให้ความเพลิดเพลินดีแล้ว

อนึ่งอาจารย์บรรณคดีไทยเห็นว่าเรื่องในแบบเรียนที่โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาสนใจมากที่สุดคือ ขุนช้างขุนแผนตอนกำขนิศพลายงาม นิราศภูเขาทอง กาพย์เห่เรือ คุณยาเพ็ญ ลิลิตตะเลงพ่าย และบทละครคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา เรื่องที่นักศึกษาสนใจน้อย คือพระราชวิจารณ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องวัดพระเชตุพน และเรื่องเมืองอุทอง ส่วนเรื่องอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวนี้ เป็นเรื่องที่นักศึกษาสนใจโดยเฉลี่ยแล้วปานกลาง อย่างไรก็ตามอาจารย์ร้อยละ ๕๐.๐๐ ให้ความเห็นว่าควรคัดเรื่องเมืองอุทองออก เพราะเนื้อหาซับซ้อนเกินไป อาจารย์ร้อยละ ๒๕.๐๐ เสนอให้คัดเรื่องลิลิตสามกรุง เพราะเนื้อหาไม่ใหม่ประโยชน์ต่อชีวิตปัจจุบัน และควรคัดเรื่องพระราชวิจารณ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ฯ เรื่องวัดพระเชตุพน เพราะเรื่องยาก และลึกลับเกินไปนอกจากนี้อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๐๐ ให้ขอเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบเรียนบรรณคดีไทยว่าควรเพิ่มคำอธิบายศัพท์ และอธิบายความมากขึ้น เพื่อช่วยในการอ่าน รองลงมาคือควรมีภาพประกอบมากขึ้น และควรมีศิลปะการจักหน้า และจัดรูปเล่มที่ชวนอ่านขึ้น รวมทั้งควรมีเนื้อหาที่เป็นวรรณกรรมปัจจุบันและวรรณคดีสมัยเก่าในอัตราส่วนเท่ากันด้วย

วรรณกรรมปัจจุบัน ที่อาจารย์เสนอให้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของแบบเรียน สำหรับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับต้น เช่น เรื่องจดหมายจากเมืองไทย โดยโบตัน เรื่องดวงใจ โดยฉิม วีระไวทยะ เรื่องสิ้นสุดฟ้าบกัน โดย ลาวคำหอม เรื่องเขาร็อกานต์ โดยสุวรรณี สุคนธา เป็นต้น ส่วนวรรณคดีสมัยเก่าที่อาจารย์เสนอให้เป็นส่วนหนึ่งของแบบเรียน คือเล่าเรื่องไตรภูมิพระร่วง เงาะป่า กนกนคร ลิลิตนิทราชาคริต มัทนะพาธาฉบับสมบูรณ. และสุภาวดีพระร่วง เป็นต้น

๒๐
 ก. ข้อเสนอแนะของอาจารย์

เพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาวรรณคดีไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาจารย์
 ให้ความเห็นว่า ควรปรับปรุงให้มากขึ้นด้านเทคนิคการสอน ทักษะของนักศึกษา แบบเรียน
 วรรณคดีไทย บุคลิกภาพของอดีตจิตรกรวิชาวรรณคดีไทย การบริการด้านวัสดุอุปกรณ์
 ของวิทยาลัย รวมทั้งการจัดกิจกรรมการสอน นอกจากนี้อาจารย์ยังให้ข้อเสนอแนะว่า
 สอนวรรณคดีไทย ควรสนใจหาความรู้ด้านวรรณคดี ตลอดจนความรู้ทุกด้านอยู่เสมอ ควร
 ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การสอนไม่ควรเน้นความจำ นอกจากนี้ควรสอน
 โดยใช้อุปกรณ์ และจัดกิจกรรมให้มากขึ้น

หนึ่ง สิ่งที่อาจารย์วรรณคดีไทยผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการโดยเฉลี่ยแล้ว
 อยู่ในเกณฑ์มาก คือต้องการความรู้ด้านวิธีสอน แหล่งหนังสือคนควา ต้องการให้ห้องสมุด
 มีหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดีมากขึ้น ต้องการความรู้ด้านเนื้อหาวรรณคดี การจัดกิจกรรม
 การสอน และวิธีใช้วิธีทำ รวมทั้งแหล่งอุปกรณ์การสอน

สรุปผลคำตอบของนักศึกษา

นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นมีจำนวน ๓๖๐ คน เป็นหญิง ๒๗๐ คน
 เป็นชาย ๙๐ คน อายุเฉลี่ย ๑๘.๒๔ ปี

๑. ทักษะของนักศึกษาที่มีต่อวรรณคดีไทย และอาจารย์ผู้สอน

วิชาในหมวดภาษาไทย ๓ วิชา คือวรรณคดีไทย การใช้ภาษา และหลัก
 ภาษา ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐.๕๕ ชอบเรียนวรรณคดีมากที่สุด รองลงมา
 คือหลักภาษา ส่วนการใช้ภาษา เป็นวิชาที่นักศึกษาชอบเรียนน้อยที่สุด

นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๓.๓๓ เห็นว่าวิชาวรรณคดีไทยนั้น น่าศึกษา
 และให้ประโยชน์หลายด้านเช่นคติ ความไพเราะ เป็นต้น รองลงมาเห็นว่า เป็นวิชาที่ใ้

ความรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และอื่น ๆ รวมทั้งเป็นสมบัติของชาติ ควรช่วยกันรักษาไว้ มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๒.๕๐ ที่เห็นว่าวรรณคดีมีเนื้อหา หลวมไหลไร้สาระ และนักศึกษาเพียงร้อยละ ๑.๑๑ เห็นว่าวรรณคดีไม่มีคุณค่า ควร เนาทิ้ง นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๒.๕๐ เห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชอบเรียนวิชา วรรณคดีนั้นเพราะวิชานี้ให้ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเป็นอยู่ของคนสมัยเก่าและอื่น ๆ รองลงมาคืออาจารย์มีวิธีสอนที่ ส่วนสำคัญที่ทำให้ไม่ชอบเรียนวรรณคดีนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๐๐ เห็นว่า เนื่องมาจากอาจารย์มีวิธีสอนไม่ดี นำเบื่อ รองลงมาคือ วรรณคดีมีศัพท์มากและยาก มี นักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๐.๘๓ เห็นว่าเป็นวิชาที่ไม่ให้ประโยชน์ด้านอาชีพการ ไม่ เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน และรับใช้เฉพาะชนชั้นเจ้านาย

นักศึกษส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๘.๑๖ เห็นว่า อาจารย์วรรณคดีของตนมีวิธีสอน ดี รองลงมาเห็นว่ามีความรู้ดี นักศึกษาส่วนน้อยที่สุดร้อยละ ๑.๖๖ เห็นว่า อาจารย์ มีอายุมากเกินไป แต่ไม่ใช่ปัญหาสำคัญ ถ้าอาจารย์มีความซาบซึ้งในวรรณคดีพอที่จะ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความคิดกับนักศึกษาได้ ลักษณะของอาจารย์ประการที่นักศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๒๗ ชอบมากที่สุด คือความมีอารมณ์ขัน รองลงมาคือ มีวิธีสอนที่ เป็นกันเองกับนักศึกษา มีนักศึกษาเพียงร้อยละ ๑.๓๘ ชอบอาจารย์ที่เขียนตำราเกี่ยว กับวรรณคดีมากที่สุด ส่วนลักษณะของอาจารย์ที่นักศึกษส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๑.๕๘ ไม่ชอบ ที่สุดคือ อาจารย์มีวิธีสอนไม่ดี นำเบื่อ รองลงมาคือ ไม่มีอารมณ์ขัน นักศึกษาส่วนน้อย ที่สุดร้อยละ ๑๐.๕๕ ไม่ชอบที่อาจารย์มีอายุมาก

๒. การเรียนการสอนวรรณคดีไทย

นักศึกษาเห็นว่าสิ่งที่ตนได้รับจากการ เรียนวรรณคดีโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ ในระดับมาก คือความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ คติชาวบ้าน และได้ความเพลิดเพลินจากการอ่านวรรณคดี ส่วนที่ได้รับปานกลางคือความ โฟเพราะซาบซึ้ง ได้ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้สังเกตการสร้างอารมณ์สะเทือนใจ

ของทวี คคิธรรมเพื่อใช้ดำเนินชีวิต ได้ฝึกความคิดและวิจารณ์วรรณคดี ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณคดีไทยด้วยตนเอง มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่กล่าวว่าไม่ได้รับสิ่งใดเลย

ในช่วงโมงเรียนวรรณคดีไทยนั้น โดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาสนใจเรียนระดับปานกลาง เพราะเห็นว่าอาจารย์สอนดีพอสมควร และเนื้อเรื่องบางเรื่องน่าเพลิดเพลิน ยังมีนักศึกษาน้อยตอบว่าไม่สนใจเรียนเลย เพราะอาจารย์มีวิธีสอนน่าเบื่อ อาจารย์เข้มงวดเกินไป และเนื้อหาบางเรื่องไม่สนุก หลังจากเรียนวรรณคดีไทยจบแต่ละชั่วโมงแล้ว นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๑.๓๘ รู้สึกสนุกสนานจากเนื้อเรื่องและอยากอ่านวรรณคดีเรื่องนั้นฉบับสมบูรณ์ มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๒.๙๗ ที่รู้สึกว่าไม่ได้ประโยชน์ใดเลย อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่เข้าใจวรรณคดี นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๑.๖๖ จะถามอาจารย์จนเข้าใจ นักศึกษาส่วนน้อยร้อยละ ๕.๕๕ จะปล่อยให้ไม่เข้าใจต่อไปโดยไม่สอบถามหรือค้นคว้า

ส่วนวิธีเรียนวรรณคดีไทย นักศึกษาส่วนมากร้อยละ ๕๖.๕๔ เรียนโดยอาจารย์ให้นักศึกษาอ่าน แล้วให้อธิบายหรือให้จับใจความ รองลงมาคือ อาจารย์อ่านและอธิบายความ และซักถามนักศึกษา มีนักศึกษาน้อยร้อยละ ๒๒.๙๗ ที่เล่นละครหรือแสดงบทบาทประกอบบทเรียน และมีวิธีอื่นอีกเช่น อาจารย์ให้อ่านทำนองเสนาะช่วยกันถอดคำประพันธ์ วิจารณ์ และอภิปรายเรื่อง รวมทั้งอาจารย์เล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบแล้วให้นักศึกษาไปอ่านเองที่บ้าน บางที่อาจารย์จะแนะนำตอนสำคัญและตอนที่อ่านแล้วเกิดภาพให้ ส่วนวิธีสอนวรรณคดีไทยที่นักศึกษาชอบมากที่สุดนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๑.๕๔ ชอบวิธีที่มีการนำเรื่องราวที่เป็นความรู้นอกเหนือจากหนังสือมาประกอบ รองลงมาคือการทำผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และยังมีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๘.๐๕ ขอบให้อาจารย์อธิบายให้ฟังตลอดชั่วโมง และยังชอบวิธีอื่นๆ อีก เช่นให้ผู้เรียนอ่านจากบ้านแล้ว อาจารย์อธิบายเพิ่มเติม มีการย่อเรื่อง เปิดอภิปราย หรือวิจารณ์ในช่วงโมงเรียน และการวิจารณ์นั้น อาจารย์ควรให้อิสระทางความคิดแก่ผู้เรียนเพิ่มที่ นอกจากนั้นยังขอบให้อาจารย์ เล่าให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง แล้วสอนตอนที่เรียนอย่างละเอียด รวมทั้งสอนโดยมีกิจกรรมต่างๆ และใช้อุปกรณ์มากขึ้น

นักศึกษาเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียง
 บางครั้งเท่านั้น ได้แก่ แบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ค้นคว้าแล้วรายงาน ฝึกอ่านในใจและอ่าน
 ออกเสียง รายงานปากเปล่าเท่านั้น สัมภาษณ์ โต้ว่าที่ อภิปราย และวิจารณ์วรรณคดี
 กิจกรรมที่อาจารย์ให้ทำน้อยครั้งคือ ให้อ่านเครื่องบันทึกเสียงหรือแผ่นเสียง จัดนิทรรศการ
 แสดงละคร หรือแสดงบทบาท การแข่งขันหรือทายปัญหาจากวรรณคดี และวาดภาพ
 ประกอบบทเรียน ส่วนกิจกรรมที่อาจารย์ไม่เคยจัดเลย ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
 ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง หรือสไลด์ การเล่นเกมเกี่ยวกับคำศัพท์ เช่น ทศศัพท์ หรือปริศนาอักษร
 ไขว้ และการอัดเสียงนักศึกษาลงเทปเพื่อฝึกอ่าน จะเห็นได้ว่าไม่มีกิจกรรมใดที่อาจารย์
 จัดบ่อยครั้งเลย

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๓๓ ตอบว่ามีชุมนุม
 ภาษาไทย รองลงมาคือการประกวดคำประพันธ์หรือเรียงความ นักศึกษาส่วนน้อยร้อย-
 ละ ๑๐.๒๗ ตอบว่า มีป้ายประกาศเกี่ยวกับวรรณคดี และประกวดการอ่านทำนองเสนาะ
 และนักศึกษาเพียงร้อยละ ๘.๐๕ เห็นว่ามีการแข่งขันทายปัญหาและการแข่งขันเกี่ยวกับ
 ศัพท์ ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมวรรณคดีไทย นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐.๕๓ เห็น
 ว่ากิจกรรมทำให้สนุกสนาน และได้ความรู้ นักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่าการจัดกิจกรรม
 ไม่ให้ประโยชน์ และไม่ควรจัดเพราะไม่จำเป็น

อนึ่ง ปัญหาในการจัดกิจกรรม นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๘.๖๐ พบว่ามี
 เวลาในการจัดน้อยไป รองลงมาคือนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือ ขาดงบประมาณ
 สถานที่ไม่อำนวย ยังมีคำตอบอื่น ๆ อีก เช่น ไม่มีปัญหาใด เพราะอาจารย์ไม่เคยจัดกิจ-
 กรรมใด ๆ วิทยาลัยมีชุมนุมภาษาไทย แต่ทางชุมนุมไม่เคยมีกิจกรรมเลย การจัดกิจกรรม
 เป็นเชิงวิชาการที่สูงกว่าระดับความรู้ของนักศึกษา นักศึกษาเมื่อหน่ายในกิจกรรมอันซ้ำ-
 ซาก กิจกรรมทำให้นักศึกษาเรียนรู้โดยลึกลับ เพราะแบ่งเวลาไม่เป็น อาจารย์ไร้
 คะแนนบังคับให้นักศึกษาจัดกิจกรรมตามความชื่นชอบของอาจารย์ และกิจกรรมให้ประ-
 โยชน้อย่างแท้จริง แก่นักศึกษาเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

คานการใ้ชู้ปกรณการสอนวรรณคดีไทย นักศึกษาเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้ว
อาจารย์ใ้ชู้ปกรณการ สอนน้อยครั้งแต่นักศึกษาต้องการใ้ให้อาจารย์ใ้ชู้ปกรณบ่อยครั้งขึ้น

อุปกรณการสอนส่วนมากที่อาจารย์ใ้ช้ นั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐
เห็นว่า อาจารย์ใ้ช้หนังสือประกอบ เช่น วรรณคดีฉบับสมบูรณ์ พจนานุกรมเป็นต้น รอง
ลงมาคือแผ่นเสียงหรือเครื่องบันทึกเสียง มีเพียงส่วนน้อยที่ใ้ช้โทรทัศน์ บัตรคำ แถบประ-
โยค วิทย์ กระเป่าหนัง นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งตอบว่าอาจารย์มิได้ใ้ชู้ปกรณ
ใดเลย

การใ้ชู้ปกรณการสอนนักศึกษาจำนวนถึงร้อยละ ๕๕.๘๓ เห็นว่าการที่
อาจารย์ใ้ชู้ปกรณประกอบการสอนจะทำให้นักศึกษาเข้าใจและสนใจทเรียนมากขึ้น
นักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๑.๓๘ เห็นว่าไร้สาระ

คานการวัดผลการเรียนการสอนวรรณคดีไทย นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ
๕๑.๖๖ กล่าววว่าอาจารย์ใ้ช้วิธีรวมคะแนนเก็บจากการทำงาน คะแนนทดสอบ และคะแนน
สอบไล่ ส่วนกำหนดเวลาที่จะวัดผลนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๑.๑๑ ต้องการใ้
วัดผลเมื่้ออาจารย์สอนวรรณคดีแต่ละเรื่องจบ มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๓.๕๐
ต้องการใ้วัดผลทุกครั้งที่เมื่้ออาจารย์สอนจบแต่ละชั่วโมง รวมทั้งต้องการใ้มีการทดสอบ
บ่อย ๆ หรือมีแบบฝึกหัดใ้ทำทุกเรื่อง

นอกจากนี้แล้ว นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๑.๓๘ พมว่าขอสอบวิชาวรรณ-
คดีไทย อาจารย์มิควัดผลเน้นหนักด้านความรู้ ความเข้าใจเนื้อเรื่อง นักศึกษาเพียง
ส่วนน้อยร้อยละ ๓.๖๑ เห็นว่าอาจารย์เน้นความสามารถในการแก้ปัญหา

๓. หลักสูตร และแบบเรียนวรรณคดีไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
ชั้นต้น

นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๒๓ เห็นว่าหลักสูตรวรรณคดีไทย ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้นยังไม่เหมาะสม โดยมีเหตุผลสำคัญคือ กำหนดกระยะ

เวลาเรียนน้อยเกินไป รองลงมาคือมีเนื้อหามาก ทำให้เรียนไม่ทัน มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่าระยะเวลาเกินไป เนื้อหาน้อยเกินไป และหลักสูตรล้าสมัย นอกจากนี้ นักศึกษาร้อยละ ๑๖.๖๗ เห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตร เพราะมีชั่วโมงเรียนน้อย แต่เนื้อหามากดังกล่าวแล้ว ตลอดจนไม่ควรกำหนดคบทอาชยานให้ท่องจำ และควรเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในแบบเรียนบาง

แบบเรียนวรรณคดีไทยเล่ม ๔ และเล่ม ๕ ซึ่งเป็นแบบเรียนระดับประกาศนียบัตรชั้นต้นนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๖.๕๐ เห็นว่ามีภาพประกอบน้อยไป รองลงมาคือคำอธิบายที่พบน้อย และอธิบายไม่ละเอียด ความคิดเห็นอื่น ๆ มีเช่นการเข้าเล่มไม่คงทน ขนาดของหนังสือหนาเกินไปไม่ชวนอ่าน เป็นต้น นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนน้อยร้อยละ ๘.๑๑ เห็นว่าคุณภาพของกระดาษไม่ดี ส่วนด้านเนื้อหาของแบบเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐ เห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นพื้นฐานการศึกษาของนักศึกษาต่อไป รองลงมาเห็นว่า บางเรื่องมีเนื้อหาเก่าเกินไปควรตัดออก มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๒.๕๐ เห็นว่าเนื้อหามีแต่ สิ่งมอมเมา และไม่มีคุณค่าควรศึกษา

เพื่อปรับปรุงแบบเรียนวรรณคดีดังกล่าว นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๑.๓๘ ให้ออกเสนอว่าควรมีภาพมากขึ้น รองลงมาคือภาพควรมีรายละเอียดชัดเจน เพิ่มคำอธิบายที่พิถีพิถันและอธิบายความมากขึ้นเพื่อช่วยในการอ่าน มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อย ร้อยละ ๒๐.๒๐ เห็นว่าควรเพิ่มขนาดรูปเล่มให้ใหญ่ขึ้น และมีข้อเสนออื่น ๆ เช่นควรเย็บเล่มให้คงทน ควรตัดวรรณคดีบางเรื่องออก และเพิ่มวรรณกรรมปัจจุบัน เป็นต้น และมีนักศึกษาเพียงจำนวนน้อยต้องการเรียนวรรณกรรมเพื่อขนานนุกรมมาจัดพิมพ์ หรือวรรณกรรมเพื่อชีวิต

วรรณกรรมในแบบเรียนวรรณคดีเล่ม ๔ และเล่ม ๕ เรื่องที่โดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาสนใจมากที่สุดคือสร้อยคอที่นาย นิราศภูเขาทอง เห็นแก่ลูก อีเหนา ขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดพลายงาม ฉะครแห่งชีวิต บทละครพุกค่านันท์เรื่องมีทันะพาธา และลัทธิเอาอย่าง ส่วนเรื่องที่โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาน้อยใจน้อย คือพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ฯ เรื่องวัดพระเชตุพน และเรื่องเมืองอุทอง ส่วนเรื่องอื่น ๆ นอก

จากที่กล่าวแล้วนั้น เป็นเรื่องที่นักศึกษาศนใจปานกลาง และ ไม่ปรากฏว่ามีเรื่องใดที่ นักศึกษารอบมากที่สุดเลย

นอกจากนี้ นักศึกษาได้เห็นว่าควรคัดสรรเรื่องออกจากแบบเรียน นักศึกษาร้อยละ ๘.๐๕ เห็นว่าควรคัดเรื่องเมืองอุทอง เพราะเนื้อเรื่องสั้น อ่านเข้าใจยาก ร้อยละ ๕.๐๐ เห็นว่าควรคัดเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย เพราะภาษาและศัพท์ยาก เนื้อหามาก และเคยเรียนจากประวัติศาสตร์แล้ว นอกจากนี้ยังมีเรื่องอื่น ๆ อีก เช่น คชรถ เรื่องจันทบุรีปราศ เพราะลึกลับและแสดงความมั่งงาย ควรคัดเรื่องสมุทโฆษ-ชาค เพราะไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและขาดเหตุผล นักศึกษาส่วนน้อยร้อยละ ๑.๑๑ เห็นว่าควรคัดเรื่องบทพากย์รามเกียรติ มีทนะพาธา และสร้อยคอที่หาย เพราะ นักศึกษาไม่ชอบอ่านคำประพันธ์ และเห็นว่าลึกลับ

ส่วนวรรณคดีฉบับสมบูรณ์ที่นักศึกษาเคยอ่าน ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๒.๒๒ เคยอ่านเรื่องขุนช้างขุนแผน รองลงมาคือพระอภัยมณี อิเหนา วาสิฏฐี รามเกียรติ์ สังข์ทอง นักศึกษาส่วนน้อย ร้อยละ ๒.๕๐ เคยอ่านลิลิตตะเลงพ่าย นอกจากนี้ นักศึกษาเคยอ่านเรื่องอื่น ๆ อีก เช่น สาวีตรี ไกรทอง จดหมายจางวางหว่า มหาเวสสันดรชาค มโนราห์

หนังสือประเภทที่นักศึกษาชอบอ่าน นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๑.๕๔ ชอบอ่านเรื่องสั้น รองลงมาตามลำดับคือนวนิยาย หนังสือพิมพ์ นิทาน สารคดีท่องเที่ยว มี นักศึกษาส่วนน้อยร้อยละ ๒๔.๖๑ ชอบอ่านวรรณกรรมสมัยใหม่ทั้งหลาย นอกจากนี้มีอื่น ๆ เช่น สารคดีทั่วไป บทวิจารณ์ เกียรติความรู้ หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วารสารกีฬา การตูน เรื่องตลก คติหรือคำคม และข้อเขียนที่แสดงความคิดของคนรุ่นใหม่ประเภท รับไซมวตชน เป็นต้น

นอกจากที่กล่าวแล้ว นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ ๔๖.๑๔ ยังแสดงความเห็นว่า งานที่ดีเด่นของนักเขียนในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๓) สามารถรับไซประชาชน ในพ.ศ. ๓๐๐๐ ได้ โดยให้เหตุผลว่า งานเขียนนั้นยอมมีอายุยืนยาวได้ ถ้าดีจริงและเป็นที่ยอมรับของคนทุกสมัย งานเขียนแต่ละสมัยยอมสะท้อนให้เห็น สภาพสังคมในหลาย ๆ

คำ รวมทั้งความคิดของคนสมัยนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นประชาชนใน พ.ศ. ๓๐๐๐ จึงนำศึกษางานที่ดีเด่นใน พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อจะได้ความรู้ ได้เห็นการไร้อยู่คำภาษาและอื่น ๆ ของคนสมัย พ.ศ. ๒๕๑๗ นอกจากนี้นักศึกษาร้อยละ ๔๑.๓๘ แสดงความเห็นว่างานที่ดีเด่นใน พ.ศ. ปัจจุบันไม่สามารถรับใช้ประชาชนในพ.ศ. ๓๐๐๐ ได้เพราะ ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว งานดังกล่าวย่อมล้าสมัยเมื่อถึงเวลาในอนาคต

วรรณกรรมปัจจุบันเรื่องที่นักศึกษาเสนอขอให้นำมาเป็นแบบเรียน เรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบ จากมากไปหาน้อยดังนี้ เขาชู้กานต์ โดยสุวรรณี สุคนธา कुमार โดย หมยงค์ เรื่องสั้นของเรียมเอง เรื่องสั้นใด ๆ ก็ได้โดย ศรีบูรพา ความรักของวัลยา โดย เสนีย์ เสาวพงศ์ เรื่องสั้นโดยนักเขียนคนใดก็ได้ ที่แน่นอนโดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ทางรัก โดย โรสลาเรน สงครามชีวิต โดยศรีบูรพา บ้านเล็กในป่าใหญ่ แปลโดย สุคนธรส จิตหมายจากเมืองไทย โดย โบทัน รัตนาวดี โคน ว.ณ. ประมวญมารค เรื่องประเภทปรัชญา เรือนมนุษย์ โดย กฤษณา อโศกสิน นิจ โดย ดอกไม้สด สวรรค์แค้น โดย ประสาน เรื่องใดก็ได้ที่แต่งโดย จิตร ภูมิศักดิ์ ศรีบูรพา อนุช อากาศิรมย์หรือที่ปกร ช้วนอกนา โดย สีฟ้า กงจักรปีศาจ โดย เสนีย์ เสาวพงศ์ ผู้ดี โดยดอกไม้สด และไอ้มาดา โดยศรีฟ้า ลดาวลัย

วรรณคดีสมัยเก่า หรือวรรณกรรมโบราณ ที่นักศึกษาเสนอให้เป็นส่วนหนึ่งของแบบเรียนวรรณคดีไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับต้น เรียงจำนวนผู้ตอบ จากมากไปหาน้อยคือ พระอภัยมณี นิราศภูเขาทอง ลัทธิเอาอย่าง ขุนช้างขุนแผน อีเหนา บทพากย์รามเกียรติ์ กามนิทวาสิฏฐีภาคสวรรค์ กาพย์เห่เรือ มหาเวสสันดรชาดก สร้อยกลที่หาย สุภาพิตสอนหญิง พระมะเหลเถไถ นิทานเวตาล ละครพุกเรื่องใดก็ได้ ลิลิตพระลอ พระราชพงศาวดารต่าง ๆ

๔. อุปสรรค และข้อเสนอแนะของนักศึกษา

นักศึกษาร้อยละ ๓๗.๗๗ เห็นว่าอุปสรรคต่อการเรียนวรรณคดีไทยของตน คือวิธีสอนอันน่าเบื่อหน่ายของอาจารย์ รองลงมาร้อยละ ๑๕.๘๘ เห็นว่า

วิชานี้เรียนยาก และทำคะแนนได้ยาก นักศึกษาส่วนน้อยร้อยละ ๕.๑๖ ให้คำตอบว่าตนไม่ชอบเรียนวิชานี้มาก่อน จึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ส่วนอุปสรรคอื่น ๆ มีเช่นเนื้อเรื่องบางเรื่องในแบบเรียนยากเกินไป หรือเก่าเกินไป

เพื่อจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะแล้วนักศึกษาต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุดในด้านวิธีสอนของอาจารย์ ต้องการให้ปรับปรุง โดยเฉพาะอยู่ในระดับมาก คือคามทองสมุค ควรมีหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดีมากขึ้น การบริการด้านวัสดุอุปกรณ์ของวิทยาลัย และทัศนคติของนักศึกษา การจัดกิจกรรม บุคลิกภาพ โดยทั่วไปของอาจารย์ และแบบเรียนวรรณคดีไทย

สรุปผลเปรียบเทียบระหว่างคำตอบของอาจารย์และนักศึกษา

๑. ทัศนคติที่มีต่อวิชาภาษาไทย ระหว่างหลักภาษา การไวยากรณ์ และวรรณคดีไทย อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐ ชอบสอนวรรณคดีไทยมากที่สุด อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าชอบสอนวิชานี้เพราะสนใจ และรักวรรณคดีไทย อาจารย์ร้อยละ ๓๐.๐๐ ให้เหตุผลที่ไม่ชอบสอนวรรณคดีไทยว่า สอนให้ไต่ผลตามวัตถุประสงค์ในหลักสูตรได้ยาก

นักศึกษาร้อยละ ๔๐.๕๕ ชอบเรียนวิชาวรรณคดีไทยมากที่สุด นักศึกษาร้อยละ ๗๒.๕๐ ให้เหตุผลว่าชอบเรียนวิชานี้เพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่ให้ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ นักศึกษาร้อยละ ๔๐.๐๐ ให้เหตุผลที่ไม่ชอบเรียนวรรณคดีไทยว่า อาจารย์มีวิธีสอนไม่ดี รองลงคือวรรณคดีมีศัพท์มากและยาก

๒. วิธีสอนและวิธีเรียนวรรณคดีไทย อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๐๐ ตอบว่า ในการสอนวรรณคดีไทยนั้น ไ้มุ่งเน้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทยให้มากที่สุด วิธีสอนที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้แต่ละชั่วโมงก็อธิบายเนื้อเรื่องแล้วมอบหมายให้นักศึกษากลับมาอ่าน

นักศึกษาตอบว่าการเรียนวรรณคดีไทย คนได้รับมากในชั้นความรู้ต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ คติชาวบ้าน รวมทั้งความเพลิดเพลิน วิธีเรียนที่นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๖.๕๕ ไข้คือ อ่านตามคำสั่งของอาจารย์ แล้วอธิบาย หรือจับใจความ อย่างไรก็ตามวิธีสอนวรรณคดีที่นักศึกษาชอบมากที่สุด คือ วิธีที่มีการนำเรื่องราวอันเป็นความรู้นอกเหนือหนังสือแบบเรียนมาประกอบบทเรียน และการที่อาจารย์ ใหญ่เรียนแสดงความคิดเห็น

๓. การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์และการวัดผลวิชาวรรณคดีไทย

อาจารย์ตอบว่า โดยเฉลี่ยแล้วจัดกิจกรรมประกอบการสอนบาง ครั้ง กิจกรรมที่จัด เช่น แบ่งกลุ่มนักศึกษา เพื่อทำงานกลุ่ม และการอ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น ส่วนนักศึกษาเห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์จัดกิจกรรมเพียงบางครั้ง เช่นกัน กิจกรรมที่จัด เช่น แบ่งกลุ่มให้ค้นคว้ารายงาน อ่านในใจ อ่านออกเสียง เป็นต้น นอกจากนี้ อาจารย์และนักศึกษายังให้คำตอบตรงกันว่ากิจกรรมที่ไม่เคยมีการจัดเลย คือ การฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง สไลด์ หรือฟิล์มสตริป ส่วนชุมนุมหรือชมรมของทางวิทยาลัย ที่มีเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมดนตรีไทย อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมการสอนว่า จะช่วยให้นักศึกษาสนใจ เรียนมากขึ้น และได้ประสบการณ์เพิ่มขึ้น ส่วนนักศึกษาเห็นว่าการจัดกิจกรรมทำให้ สนุกสนานและได้ความรู้ ทั้งอาจารย์และนักศึกษายังพบปัญหาการจัดกิจกรรมข้อที่ตรงกัน คือ ขาดงบประมาณ และปัญหาคามมีเวลาน้อย

อาจารย์และนักศึกษากลุ่มใหญ่ต่างเห็นว่า การสอนวรรณคดีไทย โดย ใช้อุปกรณ์ประกอบ จะช่วยให้นักศึกษาสนใจและเข้าใจบทเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อาจารย์ตอบว่า โดยเฉลี่ยแล้วใช้อุปกรณ์บางครั้ง เช่น หนังสือ เอกสารอ้างอิง เครื่อง บันทึกลีเสียง ทั้งนี้อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่ามีปัญหาคามมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ส่วนนักศึกษา เห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์ใช้อุปกรณ์การสอนน้อยครั้ง อุปกรณ์ที่ใช้ เช่น วรรณคดี ฉบับสมบูรณ์ พจนานุกรม แผ่นเสียง

กานการวัดผล อาจารย์และนักศึกษาให้คำตอบตรงกันว่าวิธีวัดผลโดย
รวมคะแนนเก็บจากการทำงานของนักศึกษา คะแนนทดสอบ และคะแนนสอบไล่ อาจารย์
พบปัญหาว่าไม่สามารถวัดผลได้ทุกด้านตามวัตถุประสงค์ การสอนวรรณคดีที่กำหนดในหลัก
สูตร อาจเป็นเพราะเหตุนี้ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๑.๓๘ จึงเห็นว่าข้อสอบของ
อาจารย์มักเน้นหนักด้านวัดความรู้ และความเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดี

๔. หลักสูตรและแบบเรียนวรรณคดีไทย

อาจารย์และนักศึกษากลุ่มใหญ่ตอบว่าหลักสูตรยังไม่เหมาะสมควร อาจารย์เห็น
ว่าหลักสูตร กำหนดเนื้อหาวิชามากเกินไป ทำให้สอนไม่ทัน รวมทั้งไม่ควรกำหนดให้นักศึกษา
ท่องจำอาชยาน **ส่วน**นักศึกษาเห็นว่า หลักสูตรกำหนดระยะเวลาเรียนน้อยไป รอง
ลงมามีเนื้อหามากทำให้เรียนไม่ทัน รวมทั้งไม่ควรกำหนดบทอาชยานให้ท่องจำ

อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า แบบเรียนวรรณคดีไทยระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาวการศึกษาชั้นต้น มีภาพประกอบน้อยไป รองลงมาก็มีคำอธิบายศัพท์ที่
น้อยและอธิบายไม่ละเอียดถี่ถ้วน อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๐.๐๐ เห็นว่าวรรณคดี
บางเรื่องมีเนื้อหาเก่าเกินไปควรตัดออก นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐ เห็นว่า
วรรณคดีในแบบเรียนเหมาะสมที่จะเป็นพื้นฐานการศึกษาของนักศึกษาต่อไป รองลงมา
ร้อยละ ๔๑.๓๘ เห็นว่าบางเรื่องเก่าเกินไป ควรตัดออก วรรณคดีเรื่องที่ทั้งอาจารย์
และนักศึกษาต่างเห็นว่าควรตัดออก เช่น เมืองอุทอง ลิลิตสามกรุง พระราชนิพนธ์ใน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ฯ เรื่องวัดพระเชตุพน

วรรณคดีในแบบเรียนเรื่องที่อาจารย์เห็นว่านักศึกษาน่าสนใจมาก และ
นักศึกษาก็ให้คำตอบโดยเฉลี่ยว่าสนใจมากกว่าเช่นกัน คือนิราศภูเขาทอง ขุนช้างขุนแผนตอน
กำเนิดพลายงาม และมีหิมะพาชา เรื่องที่อาจารย์เห็นว่านักศึกษาน่าสนใจน้อย และคำตอบ
นี้ตรงกับคำตอบของนักศึกษา คือ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ฯ
เรื่องวัดพระเชตุพน และเรื่องเมืองอุทอง วรรณกรรมปัจจุบัน เรื่องที่อาจารย์และ
นักศึกษามองเห็นว่าควรเป็นแบบเรียน คือจดหมายจากเมืองไทย โดยโบทัน และ

เขาชื่อ กานต์ โดยสุวรรณี สุขคนธา

๕. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีใหม่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนั้น ควรปรับปรุงอย่างมากด้าน **วิธีสอน** ทักษะของนักศึกษา การบริการด้านวัสดุ อุปกรณ์ของวิทยาลัย. นอกจากนี้อาจารย์ยังเห็นว่าควรปรับปรุงมากในด้าน แบบเรียน หลักสูตร และการจัดกิจกรรมการสอนอีกด้วย ส่วนนักศึกษาเห็นว่าควรปรับปรุงมากอีกประการหนึ่งคือ แกะ ห่องสมุคของวิทยาลัยนั้น ควรมีหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดีมากขึ้น เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า

อภิปรายผลการวิจัย

๑. ทักษะของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อวิชาวรรณคดีไทย

ในปัจจุบันนี้ ได้มีการเผยแพร่ความคิดหรือคำวิจารณ์ในทางต่อต้านวรรณคดีไทย และถึงขั้นเรียกร้องให้เลิกเรียนวรรณคดีไทย ตลอดจนเรียกร้องให้นำวรรณคดีไทยมาเผาทิ้ง^๑ การกระทำดังกล่าวทำให้นักวรรณคดี นักการศึกษา ตลอดจนครูอาจารย์รู้สึกตกใจไม่น้อยจึงได้หันมาสนใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย และพิจารณาเนื้อหาของวรรณคดีไทยมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความรู้สึกว่า ความคิดในทางต่อต้านที่จะต้องการทำลายวรรณคดีไทยนั้น เป็นตัวแทนของความคิดของนักเรียนส่วนใหญ่ใช่หรือไม่ ถ้าใช่เช่นนั้นย่อมแสดงว่าการสอนวรรณคดีไทย ~~ประสบความล้มเหลว~~ ประสบความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง จำเป็นต้องรีบแก้ไขอย่างรีบด่วน แต่หาไม่เช่นนั้น ก็จำเป็นต้องรีบปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนอย่างรวดเร็วควบคู่กัน เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนวิชานี้มี

^๑ มานพ แก้วสนิท, เรื่องเดิม.

ประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น และเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเข้าใจวรรณคดีในทางที่ถูกต้อง รวมทั้งมีวิจารณ์อย่างพอที่จะไม่เห็นคล้อยตามกับข้อความงูใจทั้งหลาย ที่มุ่งทำลายศิลปวัฒนธรรมของคนไทย และของประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้ พบวาระหว่างวิชา ๓ วิชา คือ วรรณคดี หลักภาษา และการใช้ภาษา วิชาวรรณคดีไทยยังเป็นวิชาที่นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐.๕๕ ชอบเรียนมากที่สุด และอาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐ ชอบสอนมากที่สุด ผลวิจัยข้อนี้ยังตรงกับผลวิจัยเก่า ๆ ของหลายคน เช่น ศรีจันทร์ วิชาตรง^๒ ซึ่งวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนคร ที่มีต่อวิชาภาษาไทย" พบว่าวิชาวรรณคดีไทย เป็นวิชาที่นักศึกษาชอบเรียน และอาจารย์ชอบสอนมากที่สุด จะเห็นว่าแม้ว่าปัจจุบันจะมีการต่อต้านวรรณคดีไทยทางสื่อมวลชนอย่างกว้างขวาง แต่วรรณคดีไทยก็ยังมีคุณค่าสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มาก นับแต่อดีตถึงปัจจุบันนี้ ดังจากผลวิจัย ยังได้พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๓.๓๓ เห็นว่าวรรณคดีไทยเป็นวิชาที่ศึกษาและให้ประโยชน์เช่นใดก็ดี ให้ความไพเราะ นักศึกษาร้อยละ ๘๒.๒๒ เห็นว่าวิชานี้ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์เป็นต้น ร้อยละ ๖๖.๖๖ เห็นว่าวรรณคดีไทยเป็นสมบัติของชาติ ควรช่วยกันรักษาไว้ ส่วนสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาชอบเรียนวรรณคดี/ผลวิจัยตรงกับผลวิจัยของลัดดา อิมประภา^๓ เรื่อง "ทัศนคติของนักเรียนพลศึกษาต่อวิชาภาษาไทย" คือพบว่าสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนชอบเรียนวรรณคดีไทยนั้น เพราะวิชานี้ให้ความรู้ความคิด เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเป็นอยู่ของชนสมัย การรองลงมาก็ได้รับรสไพเราะ รวมทั้งอาจารย์มีวิธีสอนดี นอกจากนี้นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๑๖ ยังเห็นว่าอาจารย์วรรณคดีไทยของตนเป็นผู้มีวิธีสอนดี รองลงมาก็มีความรู้ดี มีบุคลิกดี น่าเคารพ และเข้าใจนักศึกษาดี จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่นักศึกษาส่วนใหญ่ยังชอบเรียนวรรณคดีไทย และมีทัศนคติ

^๒ ศรีจันทร์ วิชาตรง, เรื่องเดิม.

^๓ ลัดดา อิมประภา, เรื่องเดิม.

ที่ติดต่อวรรณคดีไทย ดังกล่าวนั้นเป็นผลจากสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคืออาจารย์ส่วนใหญ่
มีวิธีการสอนดี และสามารถทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย

๒. การสอนและการเรียนวรรณคดีไทย

วิธีสอนเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนทุกวิชา การวิจัยนี้พบว่า
สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๐๐ ไม่ชอบเรียนวรรณคดีไทยนั้นเป็นเพราะ
อาจารย์มีวิธีสอนน่าเบื่อ ผลการวิจัยนี้ยังตรงกับผลการวิจัยของ ศรีจันทร์ วิชาตรง^๔
ลัดดา อิมประภา^๕ รวมทั้ง คำรง ก่อไพกร^๖ ผู้ทำการวิจัยเรื่อง " การสำรวจ
ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. คนที่มีต่อวิชาภาษาไทย " ซึ่งพบว่านักศึกษากลุ่มนี้
ตอบว่าสาเหตุสำคัญที่สุด ที่ทำให้ชอบหรือไม่ชอบเรียน คือวิธีสอนของครู อาจารย์ และ
การที่ไม่ชอบเรียนวรรณคดีนั้นก็เนื่องจากวิธีสอนน่าเบื่อ ผลนี้ยังสอดคล้องกับความเห็น
ของ บุญเหลือ เทพสุวรรณ ซึ่งกล่าวไว้ ในการอภิปรายเกี่ยวกับวรรณกรรม
เดิมกับคานิยมปัจจุบันว่า ในการสอนวรรณคดีไทย ถ้าผู้สอนสอนไม่เป็นก็ชวนเบื่อ และ
ความเข้าใจไขว่เขวทั้งหลายเกี่ยวกับวรรณคดีไทยขณะนี้ มิได้อยู่ที่เนื้อหาวรรณคดี แต่
อยู่ที่ความสามารถของผู้สอน^๗ ผลการวิจัยอีกประการหนึ่งซึ่ง สนับสนุนความสำคัญของ
วิธีสอน คือนักศึกษาร้อยละ ๔๑.๕๔ ตอบว่าอาจารย์ที่ตนไม่ชอบที่สุด คืออาจารย์ที่มีวิธี
สอนน่าเบื่อ ส่วนอาจารย์ที่ชอบมากที่สุด นักศึกษาร้อยละ ๔๑.๕๔ ชอบอาจารย์ที่มี
อารมณ์ขัน ร้อยละ ๓๕.๕๕ ชอบอาจารย์ที่มีวิธีสอนดี ส่วนวิธีสอนที่นักศึกษากลุ่มนี้ชอบ
ที่สุดนั้น ผลการวิจัยนี้ ได้ตรงกับผลวิจัยของอมรรวรรณ แจ่มศรี^๘ ซึ่งวิจัยเรื่อง

^๔ ศรีจันทร์ วิชาตรง, เรื่องเดิม.

^๕ ลัดดา อิมประภา, เรื่องเดิม.

^๖ คำรง ก่อไพกร, เรื่องเดิม.

^๗ คิเรก [นามแฝง], เรื่องเดิม.

^๘ อมรรวรรณ แจ่มศรี, เรื่องเดิม.

ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ ปีการศึกษา ๒๕๑๐ ที่มีต่อภาษาไทย" ภรณ์
 จุฑะ ๘ วิจารณ์เรื่อง "ความคิดเห็นที่มีต่อวิชาภาษาไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ
 ปีการศึกษา ๒๕๑๕" และ ศรีจันทร์ วิชาตรง ๑๐ คือพบว่านักศึกษาต้องการวิธีสอนที่
 อาจารย์นำเรื่องราวอันเป็นความรู้นอกเหนือจากหนังสือเรียนมาประกอบบทเรียน รองลง
 มาคือให้ดูเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรม วิธีสอนที่นักศึกษารอบมากที่สุดนี้ยังสอดคล้อง
 กับการสอนของครูประณีต นาคทรพรพ ๑๑ ว่าการสอนวรรณคดี ถ้าพบเรื่องราว
 ที่เกี่ยวข้องความรู้นอกเหนือหนังสือเรียน ครูควรแนะนำและเร้าให้ดูเรียนไปอ่านหนังสือ
 ซึ่งบรรยายความรู้ หรือขยายเรื่องราวละเอียดประกอบต่อไป เพื่อทำให้ดูเรียนได้ความรู้
 และมีนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้ายิ่งขึ้น และในการสอนวรรณคดีไทยการนำความรู้เรื่อง
 คติความานซึ่งแพร่อยู่ในวรรณคดีมาประกอบด้วย ก็จะทำให้การสอนออกดีขึ้น ๑๒

อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยปรากฏว่า วิธีสอนวรรณคดีไทยที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ในแต่ละ
 ชั่วโมงคือ อธิบายเนื้อเรื่องแล้วมอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าทำรายงาน รองลงมาคือให้
 นักศึกษาวิจารณ์เกี่ยวกับวรรณคดี ส่วนนักศึกษานั้นเห็นว่าวิธีเรียนที่ใช่คืออาจารย์ให้อ่านแล้ว
 ให้อธิบายหรือจับใจความ รองลงมาคืออาจารย์เป็นผู้อ่านแล้วอธิบายความในบทเรียนเมื่อ
 เทียบกับผลวิจัยเก่าๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครูกล่าวได้ว่าปัจจุบันนี้วิธี
 เรียนวิธีสอนพัฒนาขึ้นบ้างโดยนักศึกษามีโอกาสร่วมกิจกรรมมากกว่าก่อน เพราะจากผลวิจัยของ

๘ ภรณ์ จุฑะ, เรื่องเดิม.

๑๐ ศรีจันทร์ วิชาตรง, เรื่องเดิม.

๑๑ ประณีต นาคทรพรพ, คู่มือครูชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายวิชาภาษาไทยเล่ม ๑
 (พระนคร : โรงพิมพ์จุฬารังษิ, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕ - ๑๖.

๑๒ สรุปรายงานการสัมมนาภาษาและวรรณคดีไทย, จดสารภาษาไทยเล่มที่ ๖
 (พระนคร : โรงพิมพ์จุฬารังษิ, ๒๕๑๕), หน้า ๒๑.

คำรณ ก่อพากร^{๑๓} ซึ่งวิจัยใน พ.ศ. ๒๕๐๗ พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบ
การบรรยาย นักศึกษาเป็นผู้ฟัง ส่วนศรีจันทร์ วิชาตรง^{๑๔} ซึ่งทำการวิจัย พ.ศ.
๒๕๑๔ พบว่า วิธีเรียนของนักศึกษาคือ จดงานและฟังครูอธิบาย

➔ อาจารย์และนักศึกษาล้วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า การจัดกิจกรรมประกอบการ
เรียนการสอน จะช่วยให้นักศึกษาสนใจเรียนมากขึ้น รวมทั้งสนุกสนานและได้ความรู้
แต่ปรากฏว่า อาจารย์จัดกิจกรรมในห้องเรียนโดยเฉลี่ยแล้วเพียงบางครั้ง เช่น
แบ่งกลุ่มเพื่อทำงาน อ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น ยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจแต่อาจารย์ไม่
เคยจัดเลย เช่นฉายภาพยนตร์ สไลด์ พิธีกรรม การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น
การที่อาจารย์ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้บ่อยนั้นอาจเกิดจากปัญหาต่างๆ ที่อาจารย์พบคือ
ขาดงบประมาณ รองลงมาคือวิทยาลัยขาดอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก ส่วน
นักศึกษายังพบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมคือเวลาในการจัดมีน้อย รองลงมาคือขาด
งบประมาณ และสถานที่ไม่อำนวยความสะดวกการจัดกิจกรรมดังกล่าวมิใช่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น
ในวิทยาลัยครูเท่านั้น แต่ยังเป็นปัญหาที่เกิดในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายดังที่
ทองสุข รัตนขวัญศรี^{๑๕} ได้วิจัยพบอีกด้วย อนึ่งการวิจัยนี้ทั้งอาจารย์ และนักศึกษา
วิทยาลัยครูยังให้ข้อคิดสองกัน และตรงกับผลวิจัยของ อรวรรณ แจ่มศรี^{๑๖} คือ
การจัดกิจกรรมให้ประโยชน์อย่างแท้จริงแก่นักศึกษาเพียงส่วนน้อยหรือบางกลุ่ม เท่านั้น
ปัญหานี้จึงทำให้การจัดกิจกรรมไม่ได้ผลสมบูรณ์ เพราะการจัดกิจกรรมนั้น นอกจากต้อง-

^{๑๓}คำรณ ก่อพากร, เรื่องเดิม.

^{๑๔}ศรีจันทร์ วิชาตรง, เรื่องเดิม.

^{๑๕}ทองสุข รัตนขวัญศรี, "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๖).

^{๑๖}อรวรรณ แจ่มศรี, เรื่องเดิม.

จัดกิจกรรมนั้น นอกจากต้องวางแผนการล่วงหน้าโดยกำหนดกิจกรรมที่จะจัดตั้งวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการที่แน่นอนแล้ว นักเรียนควรได้รวมกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน^{๑๕}

คานดูปกรณการสอน อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าการใช้ดูปกรณการสอนจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและสนใจบทเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็เกิดจากผลวิจัยพบว่าอาจารย์ใช้ดูปกรณบ่อยครั้ง ทั้งนี้คงเนื่องจากการมีดูปกรณไม่เพียงพอ อันเป็นปัญหาที่อาจารย์ส่วนใหญ่พบนั่นเอง การขาดดูปกรณการสอนนั้นเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของครูไทย และมีส่วนสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังที่บุญเหลือ เทพยสุวรรณ^{๑๖} กล่าวว่าไม่มีครูที่ไหนในโลกที่สามารถสอนนักเรียนให้ได้ดี โดยไม่มีวัสดุอุปกรณ์ในการสอนเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แม้ในประเทศที่เพิ่งมีเอกราชนั้นก็ยังมีอุปกรณ์ในการสอนภาษามาก ครูไทยเกือบไม่มีอุปกรณ์ในการสอนภาษาไทยเลย แต่ให้นักเรียนอ่านหนังสือ กล่าวถึงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวซึ่งนักเรียนไม่เคยเห็น นักเรียนที่ยากจนก็ไม่สามารถไปเห็นได้ ครูก็ไม่สนใจหาอุปกรณ์ หรือครูใครจะพยายาม ก็ขาดคนแนะนำว่าจะวิ่งเต้นไปหามาได้อย่างไร

วิธีวัดผลการเรียนการสอน เมื่อวิจัยนี้ตรงกับผลวิจัยของ ศรีจันทร์ วิธাত্রง^{๑๗} ก็พบว่าอาจารย์วัดผลด้วยการรวมคะแนนเก็บจากการทำงานของนักศึกษา คะแนนสอบ และคะแนนสอบได้ นอกจากใช้แบบทดสอบ อาจารย์ยังประเมินผลความเจริญงอกงามทางวรรณคดีของนักศึกษาดวยการตั้ง เกตจากผลงาน รายงาน การแต่งคำประพันธ์ เป็นต้น เช่น รวมทั้งตั้ง เกตจากกิริยาท่าทางและการพูดคุยของนักศึกษารวมทั้งจากการจัดกิจกรรมด้วยวิธีดังกล่าวนี้ว่าเป็นทางหนึ่งที่ทำให้อาจารย์ทราบทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวรรณคดีไทยได้นอกจากนี้อาจารย์ใช้วิธีตั้ง เกตวาสนะ เรียบผู้เรียนเพลิกเพลินหรือไม่ กัก

^{๑๕} จิตตินภา ภักดิ์ชุมพอด, เรื่องเดิม.

^{๑๖} บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "การสอนภาษาไทยกับค่านิยมในปัจจุบัน", วิทยาสาร, ปีที่ ๒๕, ฉบับที่ ๓๗, ๑๐ (ธันวาคม, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘ - ๒๐.

^{๑๗} ศรีจันทร์ วิธাত্রง, เรื่องเดิม,

หนังสือและรู้จักเลือกหนังสืออ่านหรือยัง ทองจำวรรณคดีหรือคำประพันธ์ได้โดยไม่ได้บังคับหรือไม่ ชอบสะสมคำประพันธ์ หรือแต่งบทประพันธ์บ้างหรือไม่ รวมทั้งยินดีเข้าร่วมหมู่ในการอภิปรายปัญหาวรรณคดีหรือไม่ ^{๒๐} ผลวิจัยยังพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า การวัดผลวิชาวรรณคดีส่วนมาก ทำให้อาจารย์ทราบบามากที่สุดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ของนักศึกษาที่มีต่อเนื้อเรื่อง ส่วนนักศึกษาได้เห็นวาทศิลป์ของวรรณคดีไทยมักเน้นหนักด้านการถามเกี่ยวกับความรู้ และความเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดี ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะการออกข้อสอบ เพื่อวัดผลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจนั้นทำใ้ได้ง่ายและเห็นได้ชัดเจนนอกกว่าด้านอื่น เช่น ทัศนคติหรือความชื่นชมที่มีต่อวรรณคดี

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ อาจารย์ให้คำตอบว่าในการสอน อาจารย์มุ่งเน้นที่สุดด้านให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย นักศึกษาตอบว่าโดยเฉลี่ยแล้วสิ่งที่ได้รับมากจากการเรียนวรรณคดีไทยคือ ความรู้ต่าง ๆ เช่น ประวัติผู้แต่ง ภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และได้ความเพลิดเพลินจากการอ่านวรรณคดี จึงอาจกล่าวจากผลวิจัยนี้ว่า อาจารย์สอนวรรณคดีโดยเน้นให้นักศึกษาได้ความรู้และความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๑.๓๘ ยังตอบว่าเมื่อเรียนวรรณคดีจบแต่ละชั่วโมงแล้ว รู้สึกสนุกและอยากอ่านวรรณคดีฉบับสมบูรณ์ การสอนวรรณคดีให้นักศึกษารู้สึกเช่นนี้ได้ นับว่าเป็นความสำเร็จอย่างสูง แต่ถ้ามองจากจำนวนเปอร์เซ็นต์ของนักศึกษา และพิจารณาผลวิจัยจากคำตอบของนักศึกษาอีก ข้อหนึ่งว่า โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาสบายใจเรียนวรรณคดีในชั่วโมงเรียน เพียงปานกลางเท่านั้น กล่าวได้ว่าควรแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงการสอนให้มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่

^{๒๐} ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, * การวัดผลการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, " จุดสารภาษาไทย (ชนบท : โรงพิมพ์บรรหาร, ๒๕๐๔), หน้า ๑๒๓ - ๑๓๓.

๓. หลักสูตร และแบบเรียนวรรณคดีไทย

อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าหลักสูตรวรรณคดีไทยยังไม่เหมาะสม เนื่องจากเหตุผลสำคัญคือกำหนดเนื้อหามากเกินไป และมีเวลาเรียนน้อย ทำให้สอนไม่ไต่ตะเอี้ยก หรือสอนไม่ทัน ผลวิจัยข้อนี้ยังตรงกับผลวิจัยของ คำรัง กล่าวพากร^{๒๑} และศรีจันทร์ วิชาตรง^{๒๒} อีกด้วย อาจารย์ส่วนใหญ่ยังเห็นว่าหลักสูตร ไม่ควรกำหนดให้นักศึกษาท่องจำทอาชยาน เพราะทำให้นักศึกษารู้สึกว่าถูกบังคับ ความรู้สึกที่ว่าถูกบังคับมีส่วนทำให้นักศึกษาเกิดทัศนคติว่าวรรณคดีไทยเต็มไปด้วยสิ่งที่ท่องจำ จึงไม่ยอมเขียนผลวิจัยประการหนึ่งยังพบว่านักศึกษาจำนวนหนึ่งเสนอให้ตัดวรรณคดีบางเรื่องจากแบบเรียน เช่น กาพย์เตเหเรือ โดยให้เหตุผลเพียงว่า เพราะไม่ชอบท่องจำ ดังนั้นหลักสูตรควรเลิกบังคับให้ท่องอาชยาน และเลิกการออกข้อสอบชนิดบังคับให้นักศึกษาเขียนทอาชยานตามความยาวที่กำหนดให้ ควรให้เป็นหน้าที่ของอาจารย์วรรณคดีที่จะจูงใจให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการท่องคำประพันธ์ที่ดีเด่น และให้นักศึกษาเลือกท่องเองตามรสนิยมของตนพร้อมทั้งอธิบายไควว่าเลือกท่องตอนนั้น ๆ เพราะเหตุใด

อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเห็นพ้องกันว่าแบบเรียนวรรณคดีไทยเล่ม ๔ และเล่ม ๕ มีภาพประกอบน้อยไป รองลงมาคือมีคำอธิบายศัพท์หรืออธิบายความน้อยไป ส่วนด้านเนื้อหาของแบบเรียน อาจารย์ร้อยละ ๖๐.๐๐ เห็นว่าเนื้อหาบางเรื่องเก่าเกินไป ควรตัดออก หรือเปลี่ยนแปลงใหม่ นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐ เห็นว่าเนื้อหาเหมาะสมที่จะเป็นพื้นฐานการศึกษาของนักศึกษาต่อไป รองลงมาเห็นว่าเนื้อหา

^{๒๑} คำรัง กล่าวพากร, เรื่องเดิม.

^{๒๒} ศรีจันทร์ วิชาตรง, เรื่องเดิม.

บางเรื่องเกินไป นักศึกษาร้อยละ ๑๗.๕๐ เห็นว่าเนื้อหาไม่เหมาะสมกับสังคม
ปัจจุบัน มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๒.๕๐ ที่เห็นว่าเนื้อหาของวรรณคดีในแบบ
เรียนมีแต่สิ่งมอมเมา ไม่ควรศึกษา และเมื่อพิจารณาจากคำตอบในแบบสอบถาม พบ
ว่านักศึกษาจำนวนดังกล่าวนี้ เสนอให้นำข้อเขียนของ จิตร ภูมิศักดิ์ อนุช อภาภิรมย์
ศรีบูรพา และ เส็นีย์ เสาวพงศ์ เขาเป็นส่วนหนึ่งของแบบเรียน สิ่งที่พบข้อนี้จึงชวน
ให้พิจารณาว่า การที่นักศึกษาตอบว่า แบบเรียนวรรณคดีไทยมีเนื้อหาที่มอมเมาและไม่
ควรศึกษานั้น เป็นความรู้สึกอย่างจริงใจหลังจากที่พิจารณาวรรณคดีด้วยเหตุผลตามหลัก
วิชาการอย่างเป็นธรรมแล้ว หรือเป็นเพียงความรู้สึกของผู้อ่านข้อเขียนบางชิ้นที่เขียนต่อ
กัาวรรณคดีไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้อ่านซึ่งยังเขวาทังความรู้ความคิด ประสม-
การณและวิจารณ์

อย่างไรก็ตามการที่นักศึกษาเรียกร้องจะอ่านข้อเขียนของนักเขียนดังกล่าว
หรือต้องการอ่านข้อเขียนที่เรียกว่าวรรณกรรมสำหรับชีวิต หรือวรรณกรรมเพื่อมวลชน
นักศึกษาก็ควรได้อ่านเป็นอย่างยิ่ง แต่ไม่จำเป็นต้องเรียนในชั่วโมงวรรณคดี เพราะ
วรรณกรรมดังกล่าว ผู้เรียนหาอ่านได้ง่าย และไม่พบวิสัยที่จะอ่านเข้าใจด้วยตนเองได้

๔. ปัญหาของการเรียนการสอนวรรณคดีไทย และความต้องการของ
อาจารย์ผู้สอนวรรณคดีไทย

เมื่อศึกษาลงลึกๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย เช่น
นวลวิชัยของ ศิธร แสงธนู^{๒๓} ซึ่งทำวิจัยใน พ.ศ. ๒๕๐๑ คำรง กล่าพากร^{๒๔} ซึ่ง
ทำการวิจัย พ.ศ. ๒๕๐๗ ศรีจันทร์ วิชาตรง^{๒๕} ซึ่งทำวิจัย พ.ศ. ๒๕๑๔ มักพบปัญหา
เกี่ยวกับค่านิยมที่ครูอาจารย์มิได้สอนด้วยใจรัก เพราะเรียนมาทางสายวิชาอื่น แต่ถูกบังคับ

^{๒๓} ศิธร แสงธนู, เรื่องเดิม.

^{๒๔} คำรง กล่าพากร, เรื่องเดิม.

^{๒๕} ศรีจันทร์ วิชาตรง, เรื่องเดิม.

ให้สอนภาษาไทย เป็นต้น แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่ปรากฏว่าพบปัญหาเรื่องครูอาจารย์
 ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาของกรวิจัยหากัน และปัญหานั้นอาจได้รับการ
 แก้ไขแล้ว อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาบางประการ ซึ่งเกิดเรื้อรังมานานแล้ว และปัจจุบัน
 ยังคงอยู่ เช่นพบว่า อาจารย์จัดกิจกรรมและใช้อุปกรณ์ไม่มากเท่าที่ควร ปัญหาขาดงบ
 ประมาณสำหรับใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม การขาดแคลนอุปกรณ์ หลักสูตรและแบบเรียน
 ยังไม่เหมาะสม เป็นต้น

ในทัศนะคติของนักศึกษาที่มีต่อวรรณคดีไทย ผลวิจัยรุ่นก่อน พบเพียงว่า
 มีทั้งผู้ชอบเรียนและไม่ชอบเรียน วรรณคดีไทย แต่ผู้ไม่ชอบเรียนก็ยังไม่เคยวินิจฉัย
 คุณค่าของวรรณคดี อย่างเบาปัญญาหรือเรียกร้องชักจูงให้มีการ เลิกเรียนวรรณคดีไทย
 และนำวรรณคดีไทยไปเผาทิ้ง เช่น ปัจจุบันนี้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยหลัง
 จากเกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ขณะนี้สังคมกำลัง
 เปลี่ยนแปลงมาก นักศึกษาและประชาชนสนใจการเมืองมากขึ้น ได้มีผู้พยายาม ทิ้งศิลปะ
 วัฒนธรรมประเภทวรรณคดีไปเป็นเครื่องมือของลัทธิการเมือง โดยสร้างความเข้าใจ
 ที่สับสนขึ้น ซึ่งอาจทำให้ผู้เยาว์เห็นคล้อยตามไปด้วยได้ เนื่องจากขาดความรู้และ
 วิจารณ์ญาณ แม้ว่าจากการวิจัยนี้พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย
 มีนักศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่เห็นว่าวรรณคดีไทย เป็นเรื่องเหลวไหล มอมเมา ไม่น่าศึกษา
 และควรเผาทิ้ง แต่นักศึกษาส่วนน้อยนี้อาจขยายจำนวนมากขึ้นได้ ถ้าไม่รีบหาทางแก้ไข
 โดยการช่วยกันต่อต้านแนวความคิดที่เป็นภัยต่อวรรณคดีและเร่งปรับปรุงการสอนวรรณคดีไทย
 โดยพิจารณาและหาทางสนองสิ่งที่ครูอาจารย์ผู้สอนวรรณคดีต้องการ เช่นขอแนะนำคำ
 วิธีสอน และความรู้ด้านเนื้อหาวรรณคดี เป็นต้น ซึ่งการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น จะมี
 ส่วนสำคัญในการช่วยปลูกฝังให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีงามต่อวรรณคดีได้อย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่ออาจารย์ผู้สอน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ผู้สอนควรติดตามหาความรู้ในชั้นต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น ค้นวรรณคดี วรรณกรรม หรือข้อเขียนปัจจุบัน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น เพื่อจะไ้ทันสมัยทั้งด้านความรู้และความคิด
๒. ผู้สอนควรสนใจขนบธรรมเนียม ตำนาน นิยายพื้นเมือง คติชาวบ้าน ศิลปะ วัฒนธรรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความเป็นไทย ซึ่งควรสอดแทรกในการสอน
๓. ผู้สอนควรขี้มขี้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน ใจคอกหนักแน่น และมีใจกว้างขวาง ยิงในสภาพปัจจุบันนี้แล้วผู้สอนต้องเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งรับฟังความคิดของนักศึกษาอย่างเต็มที่
๔. ผู้สอนควรพยายามสังเกตกิริยาท่าทาง รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาที่มีต่อวรรณคดีไทย และควรรีบแก้ไขเมื่อพบข้อผิดพลาดที่ควรเป็น
๕. ผู้สอนควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับอาจารย์บรรณาธิการ อาจารย์แผนกโสตทัศนศึกษา แผนกวิบูล และอาจารย์สาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างดีในการสอน
๖. ในการสอน ผู้สอนควรตระหนักถึงหลักจิตวิทยาวัยรุ่น หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะหลักดังกล่าวจะช่วยในการสอนได้มาก

๗. จากผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนมีความสำคัญต่อการ เรียนการสอนมาก ครู อาจารย์จึงควรศึกษาและค้นคว้าวิธีสอนที่น่าสนใจ รวมทั้ง เปลี่ยนแปลงวิธีสอนอยู่เสมอ และครูอาจารย์ควรพิจารณาข้อต่อไปนี้ด้วย

๗.๑ วิธีสอนที่นักศึกษาชอบมากที่สุดคือ การที่ครูอาจารย์นำความรู้ นอกเหนือจากแบบเรียนมาประกอบ ดังนั้นผู้สอนควรหาเกร็ดความรู้ หรือคติชาวบ้าน ที่แทรกอยู่ในวรรณคดีแต่ละเรื่องมาเล่าประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความ เพลิดเพลิน หรือผู้สอนอาจมอบหมายหรือแนะนำให้ผู้เรียนค้นคว้าเล่าสู่เพื่อน ๆ ในชั้น ก็เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาอ่านหนังสือ หากความรู้ และมีนิสัยรักการค้นคว้าอีกด้วย วิธี สอนที่นักศึกษาชอบมากที่สุดอีกวิธีหนึ่งคือ การที่ครูอาจารย์ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ดังนั้นครูอาจารย์ควรให้โอกาส ให้อิสระ และสนใจให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นทั้ง คำนำวิพากษ์ และเขียน หรือจัดให้มีการวิจารณ์ และอภิปราย เป็นต้น

๗.๒ ควรจัดกิจกรรม และใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนมากขึ้น รวมทั้ง พยายามหาวิธีนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนด้วย เช่น การสอนแบบจัดศูนย์ การเรียน การสอนแบบจุดภาค การสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ตลอดจนใช้อุปกรณ์ ต่าง ๆ เช่น फिल्मสตริป สไลด์ เป็นต้น

๗.๓ ในการสอน ครูอาจารย์ควรมุ่งให้นักศึกษาได้พัฒนาทั้งด้านสติ ปัญญา อารมณ์ และ ทักษะ และควร เน้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการ เรียนวรรณคดีในทุกด้าน

๗.๔ นักศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจความหมายคำศัพท์ เพื่อที่จะเข้าใจ วรรณคดีบางเรื่อง ดังนั้นการสอนศัพท์เป็นเรื่องจำเป็น แต่ผู้สอนไม่ควรเพ่งเล็งเรื่อง ศัพท์มากเกินไป และไม่ควรเข้มงวดให้นักศึกษาท่องจำรากศัพท์หรือความเป็นมาของศัพท์

๗.๕ อาจารย์บางท่านเห็นว่าไม่จำเป็นต้องสอนประวัติกวี เพราะเป็น ส่วนปลีกย่อยอันอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ผู้วิจัยจึงขอเสนอวิธีที่อาจช่วยในการสอน

ประวัติของกวีที่น่าสนใจขึ้นดังนี้

๑. เล่าถึง เกร็ดชีวิตที่น่าสนใจของกวี
 ๒. ให้มีการวินิจฉัยเหตุการณ์ในชีวิตกวีที่อาจมีอิทธิพลต่อผลงานของกวี หรือพิจารณาผลงานของกวีตอนที่อาจจะสะท้อนถึงชีวิตกวี
- ๗.๖ ผู้สอนไม่ควรบังคับให้นักศึกษาท่องอาขยานแต่ควรทำดังนี้
๑. ชี้ให้เห็นประโยชน์ของควรรท่องจำ และแนะให้เห็นคุณค่าของข้อความที่ควรท่อง
 ๒. ให้นักศึกษาเข้าใจความหมายของบทอาขยานเป็นอย่างดี
 ๓. เปิดอภิปรายถึงคุณค่าของบทอาขยานนั้น
 ๔. ให้นักศึกษาเลือกท่องข้อความอื่น ๆ ตามความพอใจ

ข้อเสนอแนะวิธีสอน

การสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนควร เตรียมการสอนอย่างดี โดยเตรียมคัมภีร์ต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์การสอนขอบเขตของวิชา เนื้อหาวรรณคดี ระยะเวลา หนังสืออ่านประกอบ วิธีสอน กิจกรรม อุปกรณ์และอื่น ๆ การเตรียมเนื้อหาวรรณคดีนั้น มิใช่เตรียมเฉพาะความรู้เกี่ยวกับประวัติกวี ประวัติวรรณคดี เนื้อเรื่อง และคำศัพท์เท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องวิเคราะห์ประเภทและองค์ประกอบของวรรณคดีที่จะสอนอย่างถ่องแท้เสียก่อน เพื่อช่วยให้สอนได้ตรงจุดของประเภทและองค์ประกอบที่แท้จริงของวรรณคดีแต่ละเรื่อง ^{๒๒} ถ้าผู้สอนสอนไม่ถูกจุด ผู้เรียนย่อมเข้าใจผิด การสอนจึงมีส่วนทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย ดังปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ ตัวอย่างเช่น ลิลิตพระลอ

^{๒๒} ลีททา พินิจกุล, "วิธีสอนวรรณคดีไทย," (คำบรรยายวิชาการสอนวรรณคดีไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๕).

มีผู้วิจารณ์ว่าวรรณคดีเรื่องนี้ไม่ให้คุณค่าแก่ผู้อ่าน ตัวเอกของเรื่อง เช่น พระลอ เป็นกษัตริย์ที่ไม่มีความคิดเลย เพราะทิ้งประชาชน และทิ้งเมืองเพื่อผู้หญิง^{๒๗} นั่นคือ ละทิ้งหน้าที่ ไม่สมควรยกถือเป็นแบบอย่างที่ดีและไม่สมควรนำมาศึกษา การมอง เช่นนี้เป็นการ เรียบกรองหลักศีลธรรม จรรยาจากเรื่อง พระลอ โคมองว่า เรื่อง พระลอเป็นวรรณคดีประเภทคำสอน (Didactic) ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ตัวอย่าง ที่สั่งงานในการดำเนินชีวิต แต่ลิลิตพระลอไม่ใช่วรรณคดีคำสอน แต่เป็นวรรณคดีประเภท โรแมนติค (Romantic) มีองค์ประกอบสำคัญคือความรู้สึกหรืออารมณ์สะเทือนใจ คือ มนุษย์นั้นต้องมีความรู้สึกในฐานะมนุษย์ มีอารมณ์หวั่นไหวรุนแรงไปตามเหตุการณ์ และวัยของตน เหตุผลบางครั้งก็ชนะอารมณ์ พระลอเป็นมนุษย์และอยู่ในวัยหนุ่ม ย่อม มีความรู้สึกอ่อนไหวต่อความงามของหญิงสาวได้ และในขณะเดียวกัน พระเพื่อนพระแพง ก็ยังมีความเป็นผู้หญิงอยู่ในวัยรุ่นซึ่งมีอารมณ์รุนแรง และปล่อยให้อารมณ์รักชักนำไป ในที่สุดพระลอและพระเพื่อนพระแพงก็ต้องตายอย่างน่าสะเทือนใจ เพราะไม่สามารถ หักห้ามความรู้สึกอันรุนแรงที่มีต่อความรักต้องห้ามนั้นได้

วรรณคดีเรื่องสังข์ทอง เป็นตัวอย่างของวรรณคดีที่แสดงสัญลักษณ์ เช่น เจ้าเงาะ คือ สัญลักษณ์ของคนที่มีความดีอยู่ภายใน รจนาคือ สัญลักษณ์ของคนฉลาด ที่มีนัยคำแหลมคมไม่มองคนแต่เพียงเปลือกนอก เรื่อง อิเหนา นับว่าเป็นวรรณคดี อีกเรื่องหนึ่งที่มีผู้วิจารณ์มากเช่นกันว่าอมเภาผู้อ่าน อิเหนามีความวิปริตถึงกับ เฒ่าเมือง เพื่อแย่งผู้หญิงเพียงคนเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของ ชาวบ้าน^{๒๘} เรื่องนี้ ถ้าผู้สอนแนะนำผู้เรียนให้วิเคราะห์ที่ ตัวละครอันเป็นองค์ประกอบ ของเรื่องแล้ว ผู้เรียนจะเข้าใจได้ว่า อิเหนาเลวหรือไม่ในเมื่ออิเหนาก็คือเด็กวัยรุ่น ลักษณะ

^{๒๗}มานพ แก้วสนิท, เรื่องเดิม, หน้า ๘๗.

^{๒๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕.

อิเหนาย่อมไม่ต่างจากวัยรุ่นสมัยนี้นัก เขามีอารมณ์รุนแรง เมื่อเห็นผู้หญิงสวยถูกใจ ก็ยอมหลงใหล ความลุ่มหลงผสมกับความหึงหวง ย่อมทำให้อิเหนารู้ว่า เขาเมือง เพื่อเด็กรัก รวบรวมทั้งขาดความยังคิดได้ ในปัจจุบันถ้าศึกษามาจากหนังสือพิมพ์ อยู่เสมอ ก็จะพบการกระทำอันรุนแรงของคนวัยรุ่นได้ไม่ยากเช่นกัน

จากตัวอย่างข้างต้น ถ้าผู้สอนได้วิเคราะห์ประเภทและองค์ประกอบของ วรรณคดีก่อนทำการสอนก็จะเป็นพื้นฐานที่ดี ในการอธิบายชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการ เรียนของนักเรียนอย่างมากทีเดียว อย่างไรก็ตามสังเกต ได้ว่าการสอนวรรณคดีไทยเท่าที่ผ่านมา และเป็นอยู่ ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ ยังมีได้กระหนก ถึงความสำคัญของการวิเคราะห์วรรณคดีเพื่อการสอนดังกล่าว อาจเป็นเพราะครูอาจารย์ บางท่านยังขาดคำแนะนำ หรือยังขาดโอกาสที่จะศึกษาวรรณคดีอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นถ้ามี การร่วมมือกันระหว่างนักวรรณคดี และผู้สอนวรรณคดี เชื่อแน่ว่าจะทำให้การเรียน การสอนวรรณคดีได้ผลยิ่งขึ้น

วรรณคดีมีหลายประเภท ประเภทที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

๑. วรรณคดีประเภทคลาสสิก (Classic literature) มีองค์ ประกอบสำคัญคือ เรื่องราวมีเนื้อหาของนิทาน นิยาย หรือเทพนิยายโบราณจากกรีก โรมัน อินเดีย จีน เป็นต้น

๒. วรรณคดีประเภทโรแมนติค (Romantic literature) มี องค์ประกอบสำคัญคือความรู้สึก อารมณ์สะเทือนใจ และจินตนาการ

๓. วรรณคดีประเภทเรียลลิสติก (Realistic literature) มีองค์ประกอบสำคัญ คือความจริง หรือสิ่งที่เป็นความจริงได้

๔. วรรณคดีประเภทอิมเพรสชันนิสติก (Impressionistic literature) มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือความประทับใจหรือความพิ่มพ์ใจ

๕. วรรณคดีประเภทสัญลักษณ์นิยม (Symbolistic literature) มีองค์ประกอบสำคัญคือ การกล่าวสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่มีนัยถึงอีกสิ่งหนึ่ง

๖. วรรณคดีปรัชญา (Philosophic literature) มีองค์ประกอบสำคัญคือความคิดที่เป็นขั้นตอน ความคิดอันลึกซึ้ง ตรรกวิทยา จริยศาสตร์ และอภิปรัชญา

๗. วรรณคดีคำสอน (Didactic literature) มีองค์ประกอบสำคัญคือหลักคือธรรมจรรยา คติชีวิต แบบอย่างที่ดีงามในการดำเนินชีวิต ข้อแนะนำในการแก้ปัญหา และต่อสู้กับอุปสรรค

อย่างไรก็ดี วรรณคดีไทยหลายเรื่องมีลักษณะของวรรณคดีหลาย ๆ ประเภทระคนกัน^{๒๕} เช่นอาจมีลักษณะท่านองโรแมนติคบ้าง ลักษณะของคลาสสิคบ้าง รวมทั้งลักษณะเรียลลิสติกก็อยู่ด้วย เช่นเรื่องพระอภัยมณี มีการดำเนินเรื่องในท่านองโรแมนติคคือเต็มไปด้วยเวทมนต์อาถรรพ์ มีแก้ว เรือยนต์ ขุนกล บั๊กซ์ และผีเสื้อสมุทร รวมทั้ง การผจญภัยอย่างโลดโผน แต่การดำเนินเรื่องตั้งกล่าวไคแฝงลักษณะสมจริง (Realistic) ไว้ เช่นนิสัยใจคอและการกระทำของตัวละคร เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ตามความจริง หรืออยู่ในกรอบของเหตุผล จึงเป็นที่จับใจผู้อ่าน เช่นผีเสื้อสมุทร มีนิสัยใจคอเหมือนมนุษย์ รุจรัก รัก โกรธ หึงหวง อย่างคนจริง ๆ ดังนั้นในการสอน ครูอาจารย์ควรพิจารณาข้อนี้ด้วย

ส่วนสำคัญของการสอนอีกประการหนึ่งคือวัตถุประสงค์ของการสอน การตั้งวัตถุประสงค์การสอนควรเป็นในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อการสอนจะได้มี

^{๒๕} วิทย์ ทิวะศรียานนท์, วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ พิมพ์ครั้งที่ ๔

(พระนคร : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓), หน้า ๑๘๑

จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและวัดได้ พฤติกรรมหมายถึงการกระทำที่แสดงออกให้เห็นได้^{๓๐}
การตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจึงต้องใช้คำที่แสดงการกระทำซึ่งสังเกตเห็นได้ เช่น
คำว่า อธิบาย บรรยาย ชี้แจง บอกชื่อ สร้าง แต่ง สำนึก เป็นต้น ตัวอย่างวัตถุประสงค์
เชิงพฤติกรรมของการสอนวรรณคดีเช่น ให้นักศึกษาเล่า เรื่องย่อได้ ให้นักศึกษาสามารถ
บอก ข้อความที่ตนชอบ พร้อม อธิบาย เหตุผลได้

ครูอาจารย์ควรสอนวรรณคดีโดยวิธีหลาย ๆ วิธีประกอบกัน ผู้วิจัยขอเสนอวิธี
สอนโดยทั่วไปซึ่งครูอาจารย์สามารถนำไปใช้หรือดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย
การสอน เนื้อหาของบทเรียน ตัวผู้เรียน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ ดังนี้

๑. วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่ม วิธีนี้ผู้สอนนำไปใช้ได้มาก ผู้สอนอาจแบ่งกลุ่มผู้
เรียนเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น

๑.๑ ให้คนควารายงานหัวข้อต่าง ๆ เช่นประวัติที่มาของเรื่อง รูปแบบ
วรรณคดี แก่โครงเรื่อง ลักษณะของตัวละคร ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง หรือความรู้ความต่าง ๆ
ที่ได้จากเรื่อง เป็นต้น เมื่อคนควาแล้วให้ผู้เรียนรายงานควรวีธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

๑.๒ ให้อิสระผู้เรียนในการเลือกอ่านวรรณคดี เรื่องที่แต่ละกลุ่มสนใจ
ตอจากนั้น เปิดอภิปรายภายในกลุ่ม แล้วรายงานให้เพื่อนในกลุ่มอื่น ๆ ทราบ ข้อสำคัญ
ผู้สอนต้องให้ความช่วยเหลือผู้เรียนอย่างใกล้ชิดด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๓๐} เมธีอง กุมท, การตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน, (กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์มิตรสยาม, ๒๕๑๓) หน้า ๒.

๒. วิธีสอนแบบอภิปราย วิธีนี้เป็นแบบประชาธิปไตยมาก ผู้เรียนทุกคนมีสิทธิได้แสดงความคิดเห็นโดยเท่าเทียมกัน ผู้สอนสามารถจัดให้มีการพูดอภิปรายตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

๒.๑ ให้ผู้เรียนได้ถามหรือตอบหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องทั่วไป ขณะเรียนในห้องเรียนตามปกติ

๒.๒ เปลี่ยนบรรยากาศของห้องเรียนใหม่ โดยจัดที่นั่งเป็นรูปโค้ง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนรวมอภิปราย หรือจัดให้อภิปรายเป็นกลุ่ม หรืออาจมีการเชิญวิทยากรมาร่วมอภิปรายด้วย

๒.๓ เรื่องที่จะอภิปรายนั้น ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันกำหนดหัวข้อ ได้ตามความเหมาะสม เช่น อภิปรายเกี่ยวกับนิสัยและการกระทำของตัวละคร เหตุการณ์สำคัญของเนื้อเรื่อง เป็นต้น หรือในการสอนเรื่องลัทธิเอาอย่าง ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนอภิปรายเรื่องข้อดีและข้อเสียของการเอาอย่าง หรืออารยธรรมตะวันตก ในสังคมไทยปัจจุบัน เป็นต้น

ในการอภิปราย ควรสนับสนุนให้นักศึกษาใช้อุปกรณ์ประกอบด้วย เช่น เอกสาร หนังสือ ภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง แผนภูมิ ของจริง เป็นต้น

๓. วิธีสอนโดยใช้การแสดงหรือการเล่น วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนสนใจมากที่สุดที่เกี่ยวกับครูอาจารย์อาจจัดได้ เช่น

๓.๑ ให้นักศึกษาแสดงละครในห้องเรียน หรือในห้องประชุม จากวรรณคดีเรื่อง เห็นแก่ลูก หรือจากเรื่องนี้อาจให้นักศึกษาอ่านแบบแสดงละครวิทยุก็ได้

๓.๒ ให้แสดงบทบาท เป็นตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง หรือแสดงท่าทางจากฉากใดฉากหนึ่งของวรรณคดี เช่น แสดงบทบาทตอนชุกทูลขอสองกุมาร และพุกทูลสองกุมาร เป็นต้น

๓.๓ ให้อ่านโดยทำเสียงเหมาะสมกับข้อความในเรื่อง เช่น เรื่อง พระราชนิพนธ์ตอบ หรือ เรื่อง ลัทธิเอาอย่าง นับว่าเป็นบทฝึกอ่านแบบพุกปรากฏาได้

๓.๔ จัดให้มีการแข่งขันตอบปัญหาต่าง ๆ จากวรรณคดี เช่น จากเรื่อง ละครแห่งชีวิต อาจตั้งคำถามว่าข้อความต่อไปนี้อยู่ในวรรณคดีเรื่องใด

ใครเป็นผู้กล่าว " น้ำคำคือความสุข และความสุขคือความทุกข์ "

๓.๕ ให้นักศึกษาจับทำนองเสนาะตามรูปแบบและลีลาของคำประพันธ์
เช่น อานกาพย์เห่เรือ ทำนองและจังหวะของการเห่เรือเป็นคน

๔. วิธีสอนโดยจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน^{๓๑} การจัดห้องเรียนแบบ
ศูนย์การเรียน คือการแบ่งห้องเรียนออกเป็น ๔ - ๖ กลุ่ม เรียกว่ากลุ่มกิจกรรม แต่
ละกลุ่มจะมีกิจกรรมวัสดุอุปกรณ์ และเนื้อหาแตกต่างกัน ผู้เรียนจะหาประสบการณ์การ
เรียนรู้ด้วยการประกอบกิจกรรมให้ครบทุกกลุ่มรวมทั้งรายงานผลของกิจกรรมต่าง ๆ
ตามที่ครูกำหนดให้ ครูอาจารย์สามารถดัดแปลงหรือจัดห้องวิชาการต่าง ๆ เช่นห้อง
ภาษาไทย ให้เป็นศูนย์การเรียนได้ โดยปฏิบัติ ๓ ลำดับดังนี้

๔.๑ เป็นห้องนิทรรศการ ประกอบด้วยวัสดุ อุปกรณ์ตั้งแสดงไว้ตาม
เนื้อหาวิชา เช่น หุ่นจำลองทีละจารึก เครื่องแต่งกายสมัยต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดี
หุ่นจำลองขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เป็นต้น ในขั้นนี้ยังไม่มีการเตรียมให้เป็นห้อง
ปฏิบัติการของครู จึงยังไม่เรียกว่าเป็นศูนย์การเรียน

๔.๒ เป็นห้องบริการ เปิดโอกาสให้ผู้เข้ามศึกษาและใช้วัสดุอุปกรณ์
ต่าง ๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งมีเครื่องช่วยสอนเช่น เครื่องฉาย และเครื่องเสียง เป็นต้น
แต่ขั้นนี้ก็ยังไมถือว่าเป็นศูนย์การเรียน

๔.๓ เป็นห้องปฏิบัติการสอน ขั้นนี้เป็นการใช้ ห้องซึ่งจัดเป็นห้องนิทรรศ-
การและห้องบริการอย่างพร้อมมูลแล้วโดยใช่เป็นศูนย์การเรียน หรือนัยหนึ่งเป็นการจัด

^{๓๑} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, " ศูนย์การเรียน-แนวทางใหม่สำหรับปฏิรูปห้องเรียน,"
เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องแนวปฏิบัติการเรียนการสอน ในโรงเรียนมัธยม
ศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย (คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๑๔), หน้า ๕ - ๖.

ให้มีการ เรียนการสอนอย่างแท้จริงในท้องถิ่นแล้ว โดยผู้สอนกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทำ พร้อมกับให้ผู้เรียนได้เห็นและใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่า ครูอาจารย์สามารถนำแนวความคิดข้างต้นนี้ไปดัดแปลงใช้ ในการสอนวรรณคดีไทย ได้อย่างดีทีเดียว

๕. วิธีสอนแบบใช้ประสาทสัมผัส ผู้วิจัยได้เคยเห็นตัวอย่างการสอนวิธีนี้

จากการสาธิตการสอนโคลงภาษาอังกฤษแก่เด็กชาวอเมริกัน และเห็นว่า เป็นวิธีที่ให้ ประโยชน์ ถ้าครูอาจารย์จะนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม ชั้นการสอนมีดังนี้

๕.๑ ให้นักเรียนฟังแผ่นเสียงบทโคลงซึ่งร้องเป็นทำนองเพลงพื้นเมือง ในชั้นนี้อาจฉายภาพยนตร์ หรือสไลด์ประกอบด้วย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง ยิ่งขึ้น

๕.๒ ให้ฟังแผ่นเสียงเป็นครั้งที่ ๒ และให้นักเรียนดูบทโคลงนั้น จากแบบเรียนพร้อมกับขับร้องคลอตามด้วย

๕.๓ ครูอธิบายความหมายของศัพท์บางคำ แล้วให้นักเรียนร้องเพลง จากโคลงบทนั้นอีกครั้ง

๕.๔ ครูแนะให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ความรู้สึกที่ได้จาก การอ่านและอื่น ๆ

การสอนวรรณคดี ผู้สอนควรคำนึงถึงหลักสำคัญที่ควรสอนดังแสดงไว้ใน ภาพนี้ ซึ่งสะดวกแก่การจำ ดังนี้

ชี้ชวนให้ชื่นชม	สิ่งเหมาะสมตีความหมาย
ขอชาน่าอภิปราย	เรื่องหลากหลายชวนอ่านเพลิน
สร้างจินตนาการ	จิตมันกำลังคุงเหาะเหิน
วิจารณ์งานประเมิน	เพื่อเข้าซึ่งถึงสุนทรีย์ ๓๒

กล่าวคือ เพื่อช่วยให้การสอนวรรณคดีบรรลุผลยิ่งขึ้น ผู้สอนควรสอนถึง
 ด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. สอนให้ชื่นชม (Appreciate) ผู้สอนควรปลุกศรัทธาให้ผู้เรียน
 ก่อนโดยแนะนำให้เห็นคุณค่าด้านต่าง ๆ ของวรรณคดี ที่มีต่อผู้ศึกษาและต่อสังคมหรือ
 ประเทศชาติ ครูควรแนะนำให้ผู้เรียนชื่นชมวรรณคดีทั้งด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน
 ด้านสุนทรียภาพ แนะนำให้เห็นความงาม การสอนให้ผู้เรียนเห็นความงามของวรรณคดี
 ช่วยทำให้ผู้เรียนมีจิตใจประณีตละเอียดอ่อนยิ่งขึ้น และเมื่อเห็นความงามของภาษาใน
 วรรณคดีไทยแล้วจะช่วยให้ผู้เรียนรักภาษาไทย อยากเรียนภาษาไทยและช่วย
 ทำนุบำรุงภาษาไทยยิ่งขึ้น ครูจึงควรชี้หรือแนะนำให้นักเรียนสังเกตศิลปะของกวีในการ
 เลือกเฟ้นถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจหรือกระทบใจผู้อ่าน และควรแนะนำให้เห็น
 ความงามของศิลปะการประพันธ์คำอื่น ๆ อีกด้วย

นอกจากแนะนำให้ผู้เรียนเห็นสุนทรียภาพแล้ว ผู้สอนควรให้ผู้เรียนเห็นสาระ
 ของวรรณคดีด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบันนี้ก็มีผู้วิจารณ์ว่าวรรณคดีเป็นเรื่อง
 เหลวไหลไร้สาระ ดังนั้นอาจไม่เป็นการเพียงพอ ถ้าครูจะสอนโดยเน้นเฉพาะ
 ความสะเทือนอารมณ์ และสุนทรียภาพของวรรณคดี เพราะความรู้สึกรู้สึกหรือทัศนคติ
 เกี่ยวกับความงามและรสนิยม เรื่องสุนทรียภาพนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามสมัย เช่น
 ทัศนคติของคนสมัยที่แก่งลิลิศพระลอ สมัยนั้นชอบผู้ชายที่มีรูปร่างอ่อนแอ บอบบาง ซึ่ง
 ต่างจากทัศนคติของคนในปัจจุบัน เป็นต้น อนึ่งผู้เยาว์บางคนก็ไม่สามารถมองเห็น
 สุนทรียภาพของวรรณคดี ดังนั้นครูอาจนำความรู้ทางวรรณคดีเปรียบเทียบมาใช้แก้ปัญหา
 ข้อที่ว่า วรรณคดีเป็นเรื่องไร้สาระ โดยแนะนำให้ผู้เรียนเห็นศาสตร์ต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ เช่น
 ประวัติศาสตร์ ประเพณี ความเชื่อ และอื่น ๆ แต่ทั้งนี้มิใช่มุ่งสอนวรรณคดีเหมือน
 หนังสือตำราวิชาการอื่น ๆ

๒. สอนให้ตีความหมาย (Interpretative Reading) การตี
 ความหมาย หมายถึงการพยายามหาสิ่งที่ซ่อนเร้น และขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
 ครูควรแนะนำให้ผู้เรียนเข้าใจและช่วยกันพิจารณาการเปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย การเปรียบเทียบ

เทียบโดยใช้นิทาน หรือการใส่สัญลักษณ์ต่าง ๆ ของกวี การสอนวิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้
คิดอย่างลึกซึ้ง โคอภิปรายแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นว่า
วรรณคดีมีความสัมพันธ์กับชีวิตด้วย เมื่อใดเห็นว่าตัวละครในวรรณคดีนั้น คือตัวแทน
ของมนุษย์ในโลกแห่งความจริงนั่นเอง

๓. สอนให้อภิปราย การสอนวรรณคดี เมื่อพบแง่มุมที่น่าสนใจ ครูควรให้
นักเรียนใคร่ความแสดงความคิดเห็น หรืออภิปรายทั้งโดยการพูด และเขียน ซึ่งจะเกิด
ประโยชน์แก่นักเรียนอย่างยิ่ง และช่วยให้การเรียนออกอรรถยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจช่วยให้
นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์ (Concept) ของวรรณคดีเรื่องที่เรียนนั้นได้ดียิ่งขึ้น ตัวอย่าง
เช่นเรื่องจันทร์ปราศารดา เรื่องนี้ให้มโนทัศน์ที่สำคัญ เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา เมื่อ
เรียนเรื่องนี้แล้ว ครูอาจแนะนำให้นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์สำคัญของเรื่องใดโดยเปิด
อภิปรายเกี่ยวกับการกระทำของชาวบ้านในคืนที่เกิดจันทร์ปราศารดา รวมทั้งให้ผู้เรียนรวม
กันยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโนต่าง ๆ ของชาวบ้าน หรือให้
อภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาเป็นต้น เรื่องสร้อยคำที่หาย ครูอาจให้
นักเรียนอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ใคร่รับอันเกิดจากความฟุ้งเฟ้อทะเยอ-
ทะยาน และการไม่รู้จักประมาณตนเอง นอกจากนี้การสอนวรรณคดี ครูอาจแนะนำให้
นักเรียนได้อภิปรายเรื่องอื่น ๆ อีก เช่น ข้อคิด ลักษณะตัวละคร คุณค่าของวรรณคดี
เป็นต้น

๔. สอนให้หาความเพลิดเพลินจากการอ่าน การสอนวรรณคดีควรมุ่งให้
ผู้เรียนได้รับความสนุกเพลิดเพลิน และความพอใจจากการอ่านหนังสือที่มีคุณค่า รวมทั้ง
เกิดนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้าสืบต่อไปด้วย ขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นว่าวรรณ-
คดีให้ความเพลิดเพลินนั้น ครูทำได้โดยจัดกิจกรรมที่ชวนสนุก เช่น ให้มีการแสดงละคร
หรือแสดงบทบาทประกอบบทเรียน ครูเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นเกร็ดความรู้ประกอบเรื่อง
วรรณคดี มอหมายให้นักเรียนช่วยกันทำสมุดรวบรวมเรื่องย่อของวรรณคดี เป็นต้น
เมื่อนักเรียนได้ทั้งและได้อ่านเรื่องราวที่สนุกทั้งหลาย จะเกิดแรงจูงใจอยากอ่านเรื่อง

อื่น ๆ อีก ทั้งนี้ครูควรแนะนำและเร้าใจให้นักเรียนอ่านวรรณคดีฉบับสมบูรณ์วรรณกรรม
ปัจจุบัน รวมทั้งหนังสือประเภทอื่น ๆ ด้วย

๕. แนะให้สร้างจินตนาการ ผู้สอนช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการจาก
การอ่านวรรณคดีได้โดยใช้อุปกรณ์และจัดกิจกรรมประกอบเช่น ใ้ฟังและอ่านทำนองเสนาะ
ให้ชมภาพ สไลด์ หรือภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับวรรณคดี รวมทั้งให้นักเรียนได้ชมของจริง หุ่น
จำลอง หรือเข้าไปชมสถานที่ที่วรรณคดีอ้างอิง นอกจากนี้นักเรียนอาจเกิดจินตนาการได้
เมื่อได้ฟังหรืออ่านข้อความที่ก่อให้เกิดภาพพจน์ ผู้สอนควรแนะนำและช่วยให้ผู้เรียนฝึก
จินตนาการรวมทั้งแสดงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ด้วย เช่นให้ผู้เรียนวาดภาพ
จากวรรณคดี แต่งคำประพันธ์หรือเรียงความ แต่งป้ายประกาศตามเรื่องในวรรณคดี
ประพันธ์หุ่นตัวละครในวรรณคดี หรือจัดนิทรรศการ เป็นต้น

๖. สอนให้วิจารณ์ ผู้สอนแนะให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์วรรณคดี
โดยขั้นแรกให้ฝึกการวิจารณ์อย่างง่าย ๆ เช่น ใ้ตอบและแสดงเหตุผลว่า ชอบหรือไม่
ชอบตัวละครตัวใด ชอบหรือไม่ชอบเรื่องี่อ่านนั้น หรือชอบข้อความตอนใดมากที่สุด
เพราะเหตุใด เป็นต้น นอกจากนี้ผู้สอนควรแนะให้ผู้เรียนทราบการวิจารณ์แนวทาง ๆ
เช่นการวิจารณ์เชิงวรรณศิลป์ การวิจารณ์เชิงสังคมวิทยา การวิจารณ์เชิงจิตวิทยา
เป็นต้น

ขอเสนอแนะต่อผู้บริหารวิทยาลัย

๑. จากผลการวิจัยพบว่าทางวิทยาลัยยังขาดวัสดุอุปกรณ์การสอนอยู่มาก
ทางวิทยาลัยควรรีบแก้ปัญหานี้ โดยจัดงบประมาณให้พอสมควร

๒. วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ควรร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. จัดสัมมนาหรืออบรมอาจารย์วรรณคดีไทยอย่างสม่ำเสมอ และเชิญ
วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนครูอาจารย์สถาบันอื่น ๆ ผู้สนใจเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นการ
เพิ่มพูนความรู้ แลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ วิจัยปัญหา และก่อให้เกิดบรรยากาศ

ทางวิชาการควย

ข. จัดตั้งโครงการระหว่างวิทยาลัย เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่นโครงการรวบรวมเอกสารค้นคว้าอ้างอิง สำหรับครูอาจารย์โครงการหรือศูนย์โสตทัศนอุปกรณ์ ศูนย์วัดผลทางการศึกษา เป็นต้น

ค. จัด Work-shop เพื่อรวมมือทำอุปกรณ์การสอน ทำเอกสารประกอบการสอน หรือคู่มือการสอน เป็นต้น

ง. จัดครูอาจารย์ไปเยี่ยมเยือนวิทยาลัยครูอื่น ๆ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หรือสถาบันอื่น เพื่อดูกิจการเกี่ยวกับการสอน เช่น การจัดกิจกรรม การผลิตอุปกรณ์และอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูอาจารย์เกิดแนวคิดและนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มาปรับปรุงการสอนในวิทยาลัยของตน

๑. ภาระหน้าที่อาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับวรรณคดีไทยมากขึ้น เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและเพลิดเพลินในวรรณคดีไทย ทั้งนี้ทางวิทยาลัยต้องสนับสนุนในด้าน งบประมาณ สถานที่ และอำนวยความสะดวกแก่ครูอาจารย์ควย

๒. สนับสนุนครูอาจารย์ให้ก้าวหน้าทางวิชาการและการสอนยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมให้ลาไปศึกษาคอ . สง เชื้ออบรม สัมมนา จัดงบประมาณให้ทองสมุคมากขึ้น และถ้าเป็นไปได้ ควรจัดเงินจำนวนหนึ่งให้แก่อาจารย์เป็นรายบุคคลหรือแก่มหคววิชาต่างๆ สำหรับซื้อหนังสือให้แก่มหควเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าคอไป อนึ่งการส่งอาจารย์เข้าสัมมนาหรือรับการอบรม ทางวิทยาลัยควรให้อาจารย์โดยลัดเปลี่ยนกันไปอย่างทั่วถึง และเมื่อครูอาจารย์นั้นกลับจากอบรม สัมมนาหรือศึกษาคอแล้ว ทางวิทยาลัยควรให้ครูอาจารย์นั้นรายงานผลที่ได้รับแก่ออาจารย์ในมหคววิชาเดียวกันควย และควรรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเข้าอบรมหรือสัมมนานั้นไว้ในมหคววิชา ให้ครูอาจารย์อื่น ๆ ได้อาน และนำไปใช้ประโยชน์ได้ควย

ข้อเสนอแนะต่อกรรมการฝึกหัดครู

๑. ควรพิจารณาปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และแบบเรียนสำหรับ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ด้านแบบเรียนนั้นควร เยี่ยมเล่มให้คงทน มีภาพประกอบมากขึ้น คำอธิบายศัพท์มากขึ้น จัดรูปเล่มให้น่าสนใจ รวมทั้งควรตัดวรรคคี่บางเรื่องออก และเพิ่มวรรณกรรมปัจจุบันเข้าไปในแบบเรียนด้วย การปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียนนั้น นอกจากจะให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาจัดทำ แล้ว ควรพิจารณาความคิดเห็นของครูอาจารย์และนักเรียนนักศึกษาด้วย อนึ่งควรมีการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแบบเรียนทุกระยะ ๕ หรือ ๖ ปี มีไขปรับปรุงแบบเรียนเฉพาะ เมื่อมีเสียงเรียกร้องหรือเสียงวิพากษ์วิจารณ์เท่านั้น

๒. ควรสนับสนุนครูอาจารย์ผู้สอนวรรณคดีไทยมากขึ้น โดยให้โอกาสไป ศึกษาหรืออบรม ทั้งภายในและต่างประเทศ

๓. สนับสนุนศึกษานิเทศก์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เขียนบทความเกี่ยวกับวรรณคดี เกี่ยวกับวิธีสอน การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์ ตลอดจนการวัดผลวิชาวรรณคดี ไทย ลงในหนังสือทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น วิทยารจารย์ วิทยศึกษ จันทรเกษม เป็นต้น นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการทำคู่มือแนะวิธีสอนวรรณคดีไทยอย่างละเอียด เพื่อ เป็นประโยชน์แก่ ครูอาจารย์

๔. จัดให้มีการอบรม สัมมนา อาจารย์ผู้สอนวรรณคดีไทย ระดับวิทยาลัยครู อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับต่าง ๆ เช่น ประถม ศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งในวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค หรือศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ของวิทยาลัยครูในส่นกลาง กับส่วนภูมิภาค หรือ

ระหว่างชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษารับต้นกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๒. วิเคราะห์แบบเรียนวรรณคดีไทยและหนังสืออ่านประกอบวิชาวรรณคดีไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษารับต้นอย่างละเอียด

๓. ศึกษาการสอนวรรณคดีเฉพาะประเภทคือประเภทร้อยแก้ว และประเภทร้อยกรองในวิทยาลัยครูหรือโรงเรียนมัธยมศึกษา

๔. วิเคราะห์วรรณคดีบางเรื่องในแบบเรียน เพื่อการสอนวรรณคดีแก่นักศึกษาระดับวิทยาลัยครู หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๕. วิเคราะห์วรรณคดีไทย หรือวรรณกรรมปัจจุบันบางเรื่องบางตอนที่คัดใจ เพื่อใช้เป็นแบบเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษารับต้นหรือนักเรียนระดับต่าง ๆ

๖. สร้างบทเรียนสำเร็จรูปเกี่ยวกับเรื่องวรรณคดี โดยอาจสร้างเป็นแบบเรียน หรือ ๘ โฉดหรือทดลองสอนเปรียบเทียบกันระหว่างวิธีสอนแบบธรรมดากับการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย